

CVETJE

XXXV. tečaj.

V Kamniku, maj 1918.

5. zvezek.

Majniški kraljici.

Šmarnice bele
v logu cveto;
duše vesele
gleda nebo . . .

V sreči mladostni
diha oltar:
Roži skrivnostni
cvetke so dar! —

Deva Marija,
rajska Gospa,
src melodija
tebe pozna!

Tebi pozdravi
večno doné:
v blaženi slavi
plava srcé . . .
P. Evstahij.

Na razvalinah Svete Gore.

Da si razdejana in opustošena, to sem slišal, o tem sem bral, ali da si tako zmleta in steptana, tako razbita in razorana, tega si živ človek ne more predstavljati. Če te ne bi bil videl, ne bi mogel verjeti, koliko je tvoje razdejanje.

Cesta, ki jo je zgradilo in vzdrževalo svetišče in je na mnogih krajih oprta na suh do štiri metre visok zid, je od Prevala, ali od prve kapele, do stopnjic na mnogih mestih razrušena; proti vrhu se zgublja po nji vsaka sled, na več mestih jo prereže obrambeni jarek, ovirajo hojo po nji nanjo nametane skale, obrambene vreče peska; nevarna je pa vsled granat in min, ki ležijo tu in tam raztresene v raznih oblikah. Treba je pazno stopati, in gledati na vsak korak, da ne zadeneš na kako nevarno stvar, ki bi te vtegnila vreči kvišku ali pa ob tla.

S tovarišem sva prišla do pete kapele, od koder so prej vodile lepe v štirih oddelkih speljane stopnjice proti kapeli sv. Frančiška na vrh Sv. Gore. Kapelice so vse porušene, razen druge in četrte, ki ste pa tudi močno ranjeni, stopnjic ne najdeš nikjer, povsod sama groblja. Gledava na vožnjo cesto, pa je tako posuta s skalovjem in deloma porušena, da zgubiš od stopnjic dalje vsako sled po nji. Kam naj se obrneva? Najbolje je, da jo kreneva naravnost navzgor. Od tu je preje zakrivalo gosto drevje pogled na vrh, sedaj ni drevja, ne grmovja; le v redkih presledkih štrli kako okleščeno drevesno deblo kvišku, ali zlomljena korenina izmed skal; pogled je prost, pa ne vidiš ne kapelic ob stopnjicah, ne vrtnega zidu, ne belega samostanskega poslopja. Kje je vse to bilo, si moreš misliti po kraju, kjer stojiš, če si Sveto Goro dobro poznal, če je nisi poznal, se obrneš slepo proti vrhu, kjer so stala poslopja in cerkev. Ogledal sem se pod nekedanjimi stopnjicami pri peti kapeli, kje bi se dalo najbolj zložno priti na vrh gore, pa ni bilo nikjer zložno, povsod samo razmetano skalovje ležeče v neredu med zdrobljenim kamenjem, pomešano s prstjo. Vse srdito razmetano, besno razorano, divje porušeno.

Krenila sva jo izpod stopnjic po najkrajšem potu kar naravnost proti vrhu, pa ni šlo lahko. Zdaj se je bilo treba zasukati na levo, zdaj na desno, tu sva se oprijemala skale, tam se lovila za kak oklešček, vedno pazeč, da ne bi stopila na kako granato ali razstreljive ostanke. Meni se je dvakrat stemnilo pred očmi, hotela se me je lotiti omotica, pa molče sem malo postal; moj tovariš hiti naprej. Kar naenkrat se ustavi, nasloni se na veliko skalo in pravi: meni je slabo. Dam mu požirek domačega brinjevca, ki so mi ga darovale dobrotne roke za pot, kmalu mu odleže, zopet se pomikava naprej in preden sem pričakoval, sva bila na vrhu. „Kje pa sva?“ vskliknem. „Oh tukaj je stala utica na zgornjem koncu vrta. Tu so še ostanke gabra, ki je dajal senco. Ravno noter ste stopili in jaz tu zraven na vzhodni strani

utice. Tukaj je stala škarpa, ki je bila visoka gotovo štiri metre in sedaj sva prišla naravnost tu noter v utico čez ta visoki zid brez lestvice, po samih razvalinah! Oh kako je vse razdejano! Tu je oni vodnjak za zalivanje vrta in za napajanje živine. Iz močnega betona je bil, pa je sedaj ubit. In vrtnega zidu ni ne na južni, ne na severni strani, ni nekedanje perišnice, ne drvarnice, ne mizarnice, ne hlevov, ne samostana, ne cerkve!" Tako sem zdihnil prvi hip, ko prideva na vrh s tovarišem po tem nenavadnem potu. Kdo ne bi bil osupnjen, če pride na Sveto Goro čez štiri metre visok zid po samih razvalinah in če ne vidi družega, ko razmetano pečevje!? Besna srditost, zdvijana norost je tu vladala!

Greva dalje na prostor pred pokopávališčem. Vrat ni treba iskati, saj je padlo obzidje. Na levo bi šel na dvorišče, pa je vse sama groblja, saj ni mogoče čez; stare murve je pobila sovražna roka ko zvesto stoletno stražo pred vhodom na dvorišče; ni čuda, da je padel tudi krasni oreh. No saj so zginili tudi kostanji in trdni bresti, ki so stali na severnem robu proti Grgarju in so trdovratno kljubovali najhujšim vetrovom; žaga, ki jo je vodila ob njihovih petah domačih vojakov roka, jim je vzela življenje — krute roke in nevešča glava, ki ne pozna lepote narave in ne ve ter ne zna, kaj se pravi vsaditi in vzgojiti drevo na skalnati gori! Za Sv. Goro je bilo vsako odraslo drevo neprecenljive vrednosti. Menihi in duhovniki so jih vzgojili, moderni napredek jih je uničil. En sam brest je še ostal tam za padlim zvonikom. Ves je okleščen od granat, Bog zna, ali bo ostal pri življenju? Če boš še živel, boš pričal poznejšim rodovom o grozoti razdejanja in bojnega viharja. Kdo ve, koliko krutih udarcev si prejel? Bog te ohrani!

Na svetogorski gorici sva s tovarišem. Cerkev ni, zvonika ni, samostana ni. Po razbitem kamenju in grušču zlezeva kake tri metre navzgor. Na mestu, kjer je stal Marijin altar, altar svetogorske kraljice in matere milosti, ležijo trije zlomljeni kosi lepih belih stebrov, relief Boga Očeta je razbit na štiri večje kose, poleg je zgornji kos spominika pok. kardinala Misija, njegov grb; nekoliko je tudi videti med kamenjem skrivljeno omrežje, ki je tvorilo vrata v kapelico sv. Mihaela. Vidi se tudi vrh stebrov, ki so nosili težak oblok Marijine kapele in prostora pred njo in par metrov zidu stranskih sten ob pročelju, družega od svetišča ne vidiš razen grušča in razbitega kamenja v večjih in manjših kosih ležečih, razmetano do tri metre visoko po celem prostoru nekedanjega svetišča. Če želi kdo mero, lahko vzame glavni drog železnih stopnjic, ki so vodile na pevski kor. Ta drog je bil visok pet do šest metrov. Še je na svojem mestu, samo da je vpognjen. Kaka dva metra in pol ga je videti izpod razvalin, ves drugi del je zasut in v tej višini je zasut večinoma ves cerkveni prostor. Mogočni in močni stebri, ki so delili cerkev v tri ladje, so razbiti, da ne razločuješ, kje bi bili stali, od altarja sredi cerkve ne opaziš pri največji pazljivosti mesta, kjer je stal. Cela velikanska cerkev je visok in prostran kup v največem neredu razmetanega kamenja.

Pa ne samo cerkev, tudi samostan je delil isto usodo. Ne da se ločiti, kje bi bil stal cerkveni, kje samostanski zid; vse je zmetano v eno velikansko grobljo in če prišteješ zraven še samostanski vrt z visokimi obzidji, romarsko hišo, obe gostilniški poslopji z drugimi pritiklinami in mogočne stopnjice pred cerkvenim prostorom, potem imaš od kapelice sv. Frančiška do nekedanje apnenice in od ceste pod stopnjicami dalje do severnega roba Sv. Gore eno skupno razvalino. Nekateri so rekli, da se je Sv. Gora znižala, pa to ne odgovarja resnici. Gora je cela v isti višini ko prej, samo poslopjji ni in to jo dela navidezno nižjo. Po mojem mnenju bo tudi še stalo temeljno zidovje in po večini tlak v cerkvi, najbrže bo cel tudi še grob kardinala Misije in spodnji zid samostanskega poslopja, pa se ne vidi, ker je vse zakopano v razvalinah. Stopnjice pred vhodom v cerkev so ali zasute ali razrušene, kipi aposteljnov in evangelistov ležijo razbiti na tleh, velike stopnjice, ki so vodile s spodnjega prostora pred cerkvijo so razbite in posute, velika lipa in kostanj sta ohranila le še kake tri do štiri metre visoki goli in razbiti debli, kostanj kaže polovico svojih močnih korenin iz zemlje in se dolgo ne bo mogel držati; tudi drugih dreves spodaj ni več. Ni več vhoda ne v cerkev, ne v samostan, ne v kak drugi prostor; vse leži na tleh. Vendar se zdijo vodnjaki, pred cerkvijo, pred refektorijem in na vrtu pred kuhinjo celi; nekaj vode je v vsakem od teh, pa priprave ni nobene, da bi jo mogel iz vleči in Bog ve, če je snažna in čista.

Gledal sem, kje bi bili Lahi vtegnili zasaditi svojo trobojnico na Sveti Gori. Gotovo na najvišjem in najbolj vidnem prostoru. Dozdevalo se mi je, da so jo najbrže vsadili na mestu, kjer je stal pod korom altar sv. Križa. Tam je znešenega skupaj in v višji kup zmetanega več kamenja. To mesto je sedaj, ko ni nobenega poslopja in drevesa, najbolj viden prostor proti furlanski planjavi, goriškim brdom in mestu Vidmu. Če so jo tu vsadili in najbrže so jo, so si izbrali slab temelj. Tako krivično delo, kakor je italijanska vojska, ne more trdno sloneti na altarju Križanega, ki je rekel: „Iščite najprej božje kraljestvo in njegove pravice in vse drugo vam bo privrženo.“ Oni so pa iskali krivico in bodo prejeli plačilo krivičnih.

S cerkvenih razvalin sva šla s tovarišem na samostanski vrt. Šla sva po kamenju in grušču preko razvalin novega refektorija; močne železne veži, ki so držale skupaj stene in obloke so zvite na vse mogoče načine med razbitim poslopjem. Na vrtu ni drevja, ko nekedaj, debelo kamenje razrušenega samostana pokriva grede; tudi lepega stoletnega pušpana ni več; prav namenoma sem iskal čvrstega starca, pa nisem mogel opaziti sledu po njem! Visoko vrtno zidovje je na več mestih do tal porušeno, celo pa ni nikjer in z velikim trudom in naporom nanošeno vrtno zemljo bodo odnesle plohe. Delo več kot treh stoletij je uničeno. Ali je to tisti naprédek, ki ga je brezverstvo rodilo, ali je taka tista sreča, ki nam jo je moderni svet obetal? Vse je uničeno. In uničeno z ogromnimi stroški. Veliko je stalo, da se je Sv. Gora tako lepo uredila, kakor je bila, še več je stalo opustošenje. Menda ga ni kamenja tu gori, ki ga ne bi zadela granata. Te so pa drage.

Z vrta greva med skalami in razbitim kamenjem proti pokopavališču. Tudi to je delilo usodo Sv. Gore. Vse prevrnjeno, vse razbito, razorano in razrito. Le nekaj zlomljenih spominikov, ki ležijo vse vprek, priča, da je to počivališče pokojnih. Mnogi grobi so odprti, drugi zopet visoko zasuti, cel ni nobeden. Mir pokojnih ste motili, motili na svoj račun! —

Kapelica sv. Frančiška leži na tleh. Velik kup kamenja vidiš, drugega nič.

Ker po stopnjicah tudi doli nisva mogla — saj sploh nobene več ni — sva šla po potu, ki pelje na drugi vrh svetogorskega hriba; na najnižjem mestu se spustiva na cesto navzdol. Tudi tu je vse razrito, deloma prekopano in spremenjeno v jarke, vendar je bolj varno, ker je manj velikih skal in se ne posipa tako močno za teboj. Treba je bilo pa tudi tu varno stopati vsled granat, ki jih še obilno leži vsepovsod. Precej zamišljena, zelo žejna in utrujena sva s tovarišem srečno prišla doli do studenca pod Prevalom, odtod pa skozi razdejani Solkan v Gorico in nazaj v Ljubljano.

Tukaj sem opisal, kolikor sem mogel in znal na kratko, Sveto Goro v razvalinah. Tožiti nočem, saj bi bila vsaka tožba brez uspeha. Pač pa bo sedaj najbolje vprašati se, ali se mora, ali se dá kaj pomagati in kako?

Pomagati se mora. Kakor je Marija v prikazni naročila pastirici Uršuli pred blizu štiristo leti (leta 1539): „Povej ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi“, tako želi svetogorska milostna Mati isto danes, ko je njen dom razrušen po njenem nasprotniku in po nasprotnikih njenih želj in češčenja. Marija je željo izrekla trikrat, ni je pa še preklicala niti enkrat. Zato ona tudi po tej vojski hoče, da naj se ji razrušeni dóm zopet zida in naj jo na mestu njenega prikazanja milosti prosimo.

Pomagati se dá, če le hočemo. Prebivavci opustošene Goriške ne bodo mogli veliko storiti, ker jim je sedaj treba misliti na popravo razdejanega doma in jim leži na srcu velika skrb za družino, pa storili bodo tudi ti za Sveto Goro, kar bodo mogli. Že pri tem obisku Svete Gore so rekli ljudje, ki sem jih srečal — bila sta dva moža in tri ženske —: „Sveto Goro bomo zopet postavili, če drugega ne, pa hitro vsaj malo kapelico, potem bo prišlo še drugo.“ Tako so izjavili preprosti kmetje, ki so sedaj v izgnanstvu. Na Kranjsko, Štajersko, Koroško in več krajev Primorske sovražnik ni mogel udreti. Odtod se bo pa že moglo kaj več pomagati za novo zidanje Marijinega svetišča na Sv. Gori in Marija ima tudi več pravice odtod kaj več zahtevati. Obvarovani smo bili pred sovražnikom ne po lastni moči, ne po moči naših armad, ki jih v začetku sploh na laški meji ni bilo, pač pa nas je Marija varovala, zato ker smo jo prosili. V Ljubljani smo vsako leto te vojske s tretjeredniki v ta namen opravili več devetdnevnic pred svetogorsko podobo. Marija je dopustila, da je nasprotnik, deloma tudi domačin, uničil njen dom, častljivo staro baziliko na Sveti Gori, ni pa dovolila, da bi se bil približal našim hišam in poljem. V znak zahvale, da nas je ona varovala, smo dolžni sedaj njej sezidati novo svetišče. Lepšega spominika in na lepšem in bolj pomenljivem mestu pač ni mogoče postaviti znaka zahvale za srečno

prestano vojsko, ko na Sveti Gori Mariji, na Kalvariji nad Podgoro pa Kristusu na križu.

Kako naj pomagamo postaviti novo cerkev in samostan na Sv. Gori? Vsak Slovenec in Slovenka naj prispeva po svoji moči kolikor more. Prispeva naj pa takoj in z veseljem! Darovati morete denar, pa tudi vsaka druga porabna stvar bo hvaležno sprejeta. Na Sveti Gori sedaj ni prav nobene reči; ni orodja za delo, ni orodja za jelo, ni posteljnine, ni posode, ni noža, ni kladiva, ni žage, ni klešč, ni lopate, ni nobene posode, ni prav nobene stvari. Karkoli darujete, vse bo prav prišlo. Treba bo žrebljev, treba bo lesa, desak in hlodov, treba drv, treba bo opeke, treba vozov, treba bo vrvi, mrež za presipanje peska, treba bo zidarskega, mizarskega in drugega orodja; treba bo vsega od največjega kamena in hloda do igle in šivanke, od malega kozarca do največje posode. Vse bo prav prišlo, karkoli boste darovali.

Darove v blagu ali v denarju blagovolite pošiljati na: „Vodstvo tretjega reda v Ljubljani, frančiškanski samostan.“ Če jih pa izročite osebno, jih morete oddati tudi v bližnjem frančiškanskem samostanu.

Prav presrčni: „Bog plačaj!“ in „Marija povrni!“ *P. Salvator.*

P. ALFONZ FURLAN:

O mesečnem priprošnjiku ali patronu.

Blaženi Janez Forest, mučenec frančiškanskega reda.

Zgled pôtezanja za papeža in sv. zakon.

Blaženi Janez je bil sin stare, plemenite rodbine Forest. Oče in mati sta ga dobro izgojila; v 21. letu je šel v frančiškanski red. Na vseučilišču v Oksfordu je dosegel čast doktorja, kjer je postal tudi profesor, dokler ga niso izvolili za predstojnika vseh frančiškanov na Angleškem. Angleška kraljica Katarina Aragonjska, tretjerednica, si ga je izvolila za spovednika. Ta služba je bila zelo težavna. Ko je prvi kraljičin mož, angleški kralj Artur umrl še tisto leto po poroki, se je z njo poročil Henrik VIII., brat rajnega kralja Arturja, seveda, s papeževim privoljenjem. Osemnajst letni kralj Henrik VIII. je začel živeti z drugimi ženskami. Pisal je papežu, da naj izreče, da njegov zakon z vdovo njegovega brata ni veljaven; papež mu ni mogel ustreči, ker ni smel razvezati veljavnega zakona. Kralj mu odpove pokorščino, stopi iz katoliške cerkve, se loči od svoje prave žene kraljice Katarine, se poroči z drugo, postavi se za papeža čez vse katoličane na Angleškem in zahteva od vseh

duhovnikov in vernikov pod kaznijo smrti, da ga kot takega pripoznajo. Kdor ga ni hotel ubogati, je bil kaznovan. Pater Janez Forest je za verno ljudstvo napravil več podučnih spisov; potezal se je za papeža in za zakrament svetega zakona. Ko kralj Henrik VIII. to zve, ga da vjeti in zapreti v ječo. Na razne načine ga skuša za se pridobiti, pet let ga ima v trdi ječi; ker ni hotel zapustiti papeža, ga je obsodil v strašno smrt. Na dve verigi so ga obesili; pod njim pa veliko gromado zažgali; še tedaj, ko se je že pekel, so ga nagovarjali, naj se odpove papežu in sveti cerkvi; srčno je pa odgovarjal, da hoče umreti za sveto vero. Ko se je že pol ure nad ognjem pekel, je umrl dne 22. maja 1538. Rajni papež Leon XIII. je potrdil njegovo nepretregano čiščenje dne 6. decembra 1886.

Blaženi Janez Forest je umrl strašne smrti na ognju, ker se ni hotel odpovedati papežu in sveti cerkvi. Ravnal se je kot dober frančiškan svetega vodila: „Brat Frančišek obljubi pokorščino in spoštovanje gospodu papežu Honoriju, njegovim postavno izvoljenim naslednikom in rimski cerkvi.“ Papež je vidni Kristusov namestnik in duhovni oče vseh pravovernih kristijanov: kot takega mora vsak kristjan papeža spoštovati, izogibati se vsega, kar nam prepoveduje. On ima pravico nove cerkvene zapovedi dajati, stare pa spreminjati ali celo odpraviti, pravi kristijan pa ne godrnja, zakaj to ali ono tako in ne drugače. Po zgledu blaženega Janeza Foresta tudi ti spoštuj svetega očeta in nikar ne poslušaj takih, ki nespametno ali zlobno govorijo zoper papeža: češ, zakaj je odpravil nekatere praznike in postne dneve itd. Najgrše pa obrekujejo sv. očeta tisti, ki se drznejo reči, da je papež za vojsko ali da drži z našimi nasprotniki. Tako govorijo sovražniki naše svete vere, ki bi radi spodkopali spoštovanje vernih do papeža. Ti papeževi in svete cerkve sovražniki kaj radi govoričijo zoper zakrament svetega zakona kakor nekdan angleški kralj Henrik VIII. Radi bi zapodili svoje prave žene in se z drugimi poročili, kolikokrat bi se jim poljubilo. Prizadevajo si, da bi naredili pri nas državno postavo, da zakon ni več nerazdružljiv kakor uči sv. oče papež. Zato glej, da ne boš nikdar volil za državnega in deželnega poslanca moža, ki bi rad odpravil cerkveni zakon ali glasoval za postavo, da sme mož zapustiti ženo, kadar in kolikokrat hoče. Po zgledu blaženega Janeza Foresta spoštuj svetega očeta in se potezaj zanj; ne poslušaj oseb, ki pišejo ali govorijo zoper papeža, ker so pravi sovražniki svete cerkve in Kristusovi, ki pravi: „Kdor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ (Luk. 10, 16). — „Nihče ne more imeti Boga za očeta, kdor nima cerkve za mater.“ (Sv. Ciprijan).

P. BONAVENTURA RESMAN:

Šola trpljenja.

Modrost v trpljenju.

Modrost, prva med poglavitnimi čednostmi, je čednost, po kateri spoznamo, kaj nam je storiti v posameznih slučajih, da je naše dejanje Bogu dopadljivo. Pri vsem dejanju in nehanju nam je potrebna, zlasti v trpljenju. O trpljenju velja, kar o molitvi: kdor zna prav trpeti, zna tudi prav živeti. Navadno imamo trpljenje za zlo, v resnici pa trpljenje samo na sebi ni zlo, ne dobro, ni sovražnik, ne prijatelj: trpljenje je to za nas, kar znamo iz njega napraviti; od naše volje zavisí, ali bo trpljenje za nas zdravilo ali strup, prijatelj ali sovražnik.

Duša si sama vpodobi telo, vpodobi si tudi trpljenje, vtisne mu značaj, mu da vrednost. Ni dosti na tem, kakšno trpljenje nas obišče, vse je na tem, kako ga prenašamo; le-to pa zavisí od naše volje. Trpljenje, kakor rečeno, samo na sebi ni dobrina, volja ga more spremeniti v dobrino; ni, da bi moralo samo na sebi biti zlo, hudobna volja ga napravi za zlo.

Trpljenje more zapustiti v človeškem življenju dosti žalostnih posledic: more vzeti čustvu gorkoto in milino, more vero s korenino izrvati, volji vzeti vso odločnost, more tirati celo v strasti človeka, zlasti v alkoholizem; toda tega ni krivo trpljenje, teh nravnih siroččin in slabosti ne rodi pravzaprav trpljenje — le obelodani jih. Če postane človek v trpljenju nepotrpežljiv, piše neki stari mistik, ni rodilo trpljenje nepotrpežljivosti, marveč je le odkrilo nepotrpežljivost, ki je bila skrita v njem. Zgodi se mu kakor bakrenemu, pa posrebrenemu novcu; preden pride tak novc v ogenj, se zdi, da je čisto srebro, ko pa pride v ogenj, se pokaže, da je bakren. Pa ga ne napravi ogenj bakrenega, temuč le pokaže, da je bil pod dozdevnim srebrom baker.

Isto resnico osvetljuje sv. Avguštin sledeče: kakor v enem in istem ognju zlato žari, žlindra še bolj potemni in kakor se v eni mlatilnici slama zmede, žito pa očisti, tako preizkusi in očisti ena in ista osoda dobre in pogubi hudobne. Odtod pojav, da pri istem obiskanju hudobni nad božjo previdnostjo mrmrajo, jo s klevetami obkladajo, dobri pa k Bogu kličejo in ga poveljujejo. Ne, kakšno je bilo trpljenje, ampak kakšen je bil trpin, to je merodajno. Vetrič pihlja nad gnojem in vzame sabo smrad, pihlja po dišečih rožah in vzame sabo prijetno vonjavo.

Nekako izzivalno nam stoji v življenju nasproti trpljenje. Ali se ga smemo braniti?! Ne le smemo, včasih je to celo naša dolžnost. Kajpada treba previdnosti pri tem silobranu in modrosti. Če je trpljenje take vrste, da se mu ni mogoče izogniti, treba pač vdati se, to je najboljše, kar moremo storiti. Kdor se s silo zaganja v neizprosno osodo, po nepotrebem izgublja svoje moči in tako si še poslabša svoj položaj. Zdrav razum nam

priporoča v tem slučaju vdanost, potrpežljivost, ki jo krščanstvo požlahtni in dvigne do dostojanstva ene najlepših čednosti.

Vdanost, potrpežljivost v trpljenju kajpada treba prav umeti. Potrpežljivo, vdano trpeti se ne pravi toliko, ko podati se brez volje, kot premaganec osodi na milost in nemilost, topo se podvreči temu, kar ni mogoče spremeniti. Tako zgolj trpno zadržanje se ne bi moglo imenovati čednost, zakaj krščanska potrpežljivost ni trpljenje, marveč dejanje, ni potrpežljiv tisti, ki se odpove svoji volji, temuč ta, ki ima krepko, junaško voljo, ki se prostovoljno vda v trpljenje.

Pa mari more človek prosto hoteti trpljenje, ki samo na sebi ni kaj dobrega, pač pa more postati pravo zlo? Da bi kdo naravnost hotel trpeti, ni lahko misliti, le-to tudi ne pride v poštev pri potrpežljivosti, nekaj drugega je potrebno: hoteti to, kar hoče Bog, ki pošilja trpljenje in sicer v dušni prid človeka, pošilja pa poleg trpljenja tudi svojo pomoč in tolažbo. Hoteti, kar Bog hoče, to je bistvo potrpežljivosti; v tem obstoji nje čudovita moč, odtod nje prelepi sadovi: prava prostost, sladki mir srca. Ali ne čutite, je večkrat rekla sv. Magdalena Paciška, kako velika sladkost je v besedi: božja volja?!

Nepotrpežljivost, trdovraten upor zoper trpljenje zveže prosto voljo, napravi človeka sužnjika, vjetnika premoči. S tem, da kdo hoče to, kar Bog hoče, udejstvuje na najbolj odličen način prostost svoje volje. V nesreči to hoteti, kar hoče Bog, prinese človeku prostost in neodvisnost od trpljenja. Potrpežljivost prinese človeku notranjo svobodo, prostost, da more odkrito, radostno tudi trpljenje hoteti, ne zato, ker je nekaj hudega, ampak zato, ker Bog tako hoče, ker Bog le-to pošilja; prava potrpežljivost dvigne dušo, da more pozdraviti trpljenje ko ljubega znanca, ko dobrega prijatelja.

Naš vzor v vseh čednostih, zlasti v potrpežljivosti, je Jezus Kristus. „Ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi“, moli tudi nam v podučenje na Oljiski gori. „Mari ne bom pil keliha, ki ga mi je Oče dal?“ (Jan. 18, 11). To je popolna vtopitev duše v voljo božjo. Duši, ki tako visoko stopinjo popolnosti doseže, da je po Jezusovem zgledu popolnoma vdana v voljo božjo, veljajo besede: kdor zgubi svojo dušo zavoljo mene, jo bo našel — na videz jo zgubi in prostost svoje volje s tem, da se vda v voljo božjo, v resnici jo pa ohrani: „v svoji potrpežljivosti boste ohranili svoje duše.“ (Luk. 21, 19).

Potrpežljivost se primerja dobri jadernici, ki izrabi vsak veter, naj piha od koderkoli, v svojo korist, ki gre svojo pot tudi po razburkanem morju, nepotrpežljivost pa čolnu brez jader, ki ga vsak val ovira, vsak nasproten veter zadržuje.

Rad pritrdim temu, da je najboljše mirno, potrpežljivo sprejeti trpljenje, kadar pride, da je to bolj modro in bolj možgato, nego jeziti se ali jadikovati; ali da bi kdo z veseljem trpel, to se mi zdi če ne nemogoče, vsaj silno težavno — tako modruje ta ali oni. Z veseljem, radostno trpeti nam nihče ne zapoveduje, to ni dolžnost. Dolžnost naša je, da nosimo svoj križ po Kristusovem zgledu vdano, s krščansko potrpežljivostjo. Če spolnujemo

to svojo dolžnost in se izpopolnjujemo v umetnosti trpljenja s pripomočki in tolažili, ki nam jih ponuja sv. vera, se bo veselje samo po sebi pridružilo trpljenju, spočetka le za hip, kakor solnčni žarek skozi pretrgani oblak, počasi za dalj časa, končno za stalno. Veselje tedaj ni dolžnost, je bolj plačilo krščanskega trpljenja. Ta čudoviti cvet in sladki sad prinaša drevo trpljenja, če se presadi v vrt sv. vere, če se tu požlahtni in prepusti vplivu nebeške rose. Požlahtni se pa drevo trpljenja s čistim, dobrim namenom, z molitvijo in žrtvami, s sv. zakramenti, z upanjem na božjo pomoč in na večno plačilo, pred vsem z ljubeznijo. Kristijan, ki res ljubi Boga, se kar nič ne ozira na razne postranske vzroke trpljenja, ki so žal njim, ki nimajo ljubezni božje, tolikokrat v spotiko in padeč, marveč izvaja vse trpljenje naravnost od Boga, gleda v raznem trpljenju zgolj obiskanje dobrega očeta. Od Boga izvaja in na Boga nanaša vse trpljenje z dobrim namenom: trpeti po božji volji in Bogu v čast. Takemu bogoljubnemu srcu sije tudi v temni noči trpljenja zlato solnce vere v Boga, ljubezni do Boga, bližine božje.

Krščansko trpljenje zmirom spremlja in veliči molitev. Kdor moli v trpljenju, prejme tolažbo in moč. Ubožec, kdor ne more več moliti, ki stoji kot mutec pred svojim Bogom, ki svojo bol skriva in jo objokuje le v svojem srcu! Navadno ni dobro le sabo govoriti v veliki bridkosti, to vsili človeku zmotne predstave; s kakim človekom govoriti, je včasih dobro, dostikrat pa nič ne koristi; ali z Bogom govoriti, je pa samo na sebi že tolažba, to prinese vedno pomoč. Gotovo Bog nobene molitve tako gotovo ne usliši, piše slavni apologet Weiß, kakor molitve za moč in vstrajnost v trpljenju. Priproste besede sv. Jakoba: „če je kdo žalosten med vami, naj moli“, hranijo v sebi globoko modrost. — Saj ne morem moliti, tožiš v svojem hudem trpljenju. Res, posebno hudo trpljenje tudi molitev zagreni, pristudi. Bodi potolažen! V hudem trpljenju, ki človeka popolnoma prevzame, se trpljenje samo spremeni pred božjim obličjem v molitev, piše H. Suzo, glasno kliče k Bogu. Ljubeznivi sv. Frančišek Saleški pa uči: če ne moreš dolgih molitev opravljati, potrudi se, da postanejo tvoje težave molitev — s tem, da jih daruješ njemu, ki je našo siročino tako ljubil, da je iz nje izvil, kakor pravi Visoka pesem, svoj častni venec na dan svoje zaroke. Če je tvoje trpljenje tako veliko, da ne najdeš več nobenih besed, naj tvoj molk govori in kliče k nebesom.

Katoliško cerkev vodi sv. Duh, Bog tolažbe, zaklade nebeške tolažbe ji je izročil, ki jo ima deliti tolažbe potrebnim. V resnici! koliko neizčrpljive tolažbe nudi cerkveno leto, služba božja, prazniki! Naše velike praznike se še zmirom spolnjuje prerokovanje: „In zgodilo se bo tisti dan, da bo kapala z gorâ sladkost in s hribov bo teklo mleko in po vseh strugah Judovih bodo vode tekle in studenec bo vrel iz hiše Gospodove in bo močil trnjevo dolino.“ (Joel 3, 18).

Izraelci so imeli svoj tempelj, mi imamo cerkev. Izraelcem je bil tempelj zatočišče v vsaki sili. Zato si prosi psalmist pred vsem eno: da bi smel bivati v hiši božji, ker se tu, v šotoru božjem varnega čuti ob uri nesreče (ps. 26, 4), ker ga tu brani obličje božje pred človeško zmedo (ps. 30, 7).

V bolj vzvišenem pomenu je nam cerkev zatočišče, zakaj tu imamo osebno pričujočega v najsv. Zakramentu njega, ki je s svojim trpljenjem prinesel odrešenje, ki je tudi trpljenje odrešil, ki vabi vse trpeče k sebi, ki vse krepča; tu moremo združiti svojo žrtev z Gospodovo daritvijo in tudi v najhujši nesreči veselo zajemati vodo iz studencev Odrešenikovih. (Iz. 12, 3).

Nenadoma je postavil bojni klic naše vojake pred vse vojne grozote, pred neštevilne napore in nevarnosti, pred rane in smrt, pred bridkosti ločitve od dragih. Kaj jim je bilo tedaj prvo? Brez poziva so prihajali trumoma pred spovednice — v cerkev. Kaj boljšega, plemenitejšega, bolj modrega niso mogli storiti. Pojdi in tudi ti tako stori — v vsaki nesreči! Pred vsem v notranjosti napraviti red, skleniti mir z Bogom, krivdo izbrisati, za njo zadoščevati in s tem trpljenju odvzeti strupeno želo — to je krščanska modrost v trpljenju.

In vidva sta žalostna? je vprašal tako prisrčno in sočutno vstali Zveličar učenca na potu v Emavs. Ko odkrije njuno srčno rano, jima najprej prihiti na pomoč s tolažbo sv. pisma, da se jima kar srce ogreje. Potem jima podeli najboljše zdravilo, ki ga premore — samega sebe v evharestičnem Kruhu. To je in ostane najslajša jed, najboljše krepilo, najizdatniša tolažba za trpeče duše.

Najvišja modrost v trpljenju je: „trpeti iz ljubezni“, in: „iz trpljenja ljubezen“! Trpeti iz ljubezni do Boga, do Kristusa in iz lastnega trpljenja učiti se ljubezni, drugim naklanjati ljubezen. Trpljenje razširi plemenita srca, neplemenita skrči. Nektščansko trpljenje naredi človeka sebičnega in neljubeznivega, zamori celo naravno sočutje. Krščansko trpljenje napravi človeka sočutnega in ljubeznivega.

Žalostna resnica je, da nesreča in bridke skušnje obdajo človeško srce z ledeno skorjo, mu vzamejo sočutje in ljubeznivost, ga napravijo trdega do bližnjih. To ni prav, tega ne smemo dopustiti. Lastno hudó trpljenje ne sme napraviti našega srca nedovzetnega za ptuje gorje, prinesiti nam mora tem večje, iskrenišče sočutje do naših bližnjih, ki morda še več trpe, nagibati nas mora k pomoči, tolažbi, da iz lastnega srca črpamo balzam v hladilo ran ptujih src. To je tudi najlepša zahvala naša za pomoč in tolažbo, ki nam jo je naklonil Bog v trpljenju, ako imamo sočutno srce do trpečih bližnjih. Kako lep zgled nam je zapustil glede tega sv. Pavel, ki nas vabi k posnemanju z besedami: „Hvaljen bodi Bog . . . Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe, ki nas tolaži v slednji naši nadlogi, da tudi mi moremo tolažiti nje, ki so v mnogoteri stiski, s tolažbo, s katero smo tudi mi od Boga tolaženi. Zakaj, kakor je trpljenje Kristusovo v nas obilno, tako je tudi po Kristusu obilna naša tolažba. Pa bodimo si stiskani, je v vaše opominjevanje in zveličanje, ali bodimo si tolaženi, je v vašo tolažbo; ali bodimo opominjani, je v vaše opominjanje in zveličanje, katero stori, da pretrpite ravno tiste nadloge, ki jih tudi mi trpimo; tako, da je naše upanje za vas trdno, ker vemo, da kakor ste tovariši v trpljenju, tako boste tudi v tolažbi.“ (II. Kor. 1, 3—7). To je krščanska ljubezen, ki ima vse skupno: trpljenje in tudi tolažbo.

Kadar te tedaj obišče prebridko trpljenje in se ti zdi, da ni več tolažbe za te — pojdi, pomagaj, potolaži koga, ki ga tudi tare bridkost. To bo prineslo lastnemu srcu olajšanje, videl boš, da vkljub temu, da si sam brez tolažbe, nisi nezmožen, marveč vrlo zmožen druge tolažiti.

Tolažiti ne zna vsak. Tolažiti uči trpljenje in ljubezen. Job se je bridko pritožil nad svojimi prijatelji, ki so imeli tolažbo le na jeziku, ne pa v srcu. Dokler so molčali, prevzeti hude nesreče, ki ga je zadela, je bilo dobro; ko so pa jeli govoriti, so ga razdražili, zakaj sleherni njegov bolestni vzdih so devali na tehtnico kot hladni, trdosrčni sodniki. Niso še izumrli taki tolažniki brez dobredejnega sočutja in ljubezni, brez ljubeznive besede, polni nepotrepežljivosti radi najmanjše nevolje ubozega trpina.

Prvo in poglavitno, kar se zahteva od dobrega tolažnika je to, da pripozna in spoštuje bol trpečega, potem se mora uživeti v njegov položaj in njegovo bedo in siromaštvo kakor lastno Bogu priporočiti. Ni treba dosti besed. Jezus in Marija sta se tolažila pod križem z molčanjem in z očmi. Včasih je sočutna solza najboljša tolažba; tako je tolažil Gospod žalostni sestri Marijo in Marto. Govoriti pa ne sme le jezik — srce mora ogrevati besedo. Ni, da bi morale biti besede sladke in mehke, večkrat je na mestu tudi odločna, bolj trda beseda, zlasti, kadar je postala volja preslabotna in jo je treba zbuditi iz spanja.

Išči tolažbo svojemu ranjenemu srcu v tem, da sam tolažbe potreben — druge tolažiš. Namestu, da bi imel vse svoje misli pri svoji bridkosti, misli na bridkosti svojih bližnjih; če se ti zdi, da je breme lastnega trpljenja zelo težko, prideni si še od bremena bližnjih; namestu, da bi samega sebe miloval, miluj one, ki so še bolj nesrečni; namestu, da bi pri drugih prosjačil tolažbe, tolaži sam druge. Čuden nauk na videz, ali obnese se, če ga spolnjuješ, doživel boš nekaj nepričakovanega. Drugim si lajšal breme trpljenja — s tem si se oprostil lastnega bremena. Hotel si bolnika ozdraviti, pa si ozdravil svojo lastno srčno rano. Žalostne si hotel tolažiti, in si pokrepčal lastno svojo dušo. Ptuj bo si hotel omiliti, pa si svojo lastno ohladil. Dati si hotel, si pa sam prejel. Spolnilo se je nad teboj, kar je napovedal prerok: „Če odpreš žalostnim srce in nasitiš stiskano dušo, tedaj bo tvoja luč zasvetila kakor zarja in tvoje zdravje bo hitreje prišlo.“ (Iz. 58, 8).

Tolažbo s tolaženjem! Tako so ravnala plemenita srca za časa te vojske in še ravnajo. Sila, ki je stiskala vse, je obudila v vseh za dobro dovezetnih srcih usmiljenje, željo pomagati. Skupno je trpljenje, skupna pomoč v lajšanju trpljenja in skupna tolažba in pomoč pomaga skupno bridkost laglje in plemenitejše prenašati. V strašnem prizoru vojnih grozot, ran in upostojenja je mila, smehljajoča se, neumorna dobrodelnost svitel žarek gorkega solnca. Sredi razburkanega, krvavega morja si je napravila mirno strugo krščanska ljubezen.

P. NIKODEM:

Papež Benedikt XV.

II. Mlada leta in šolanje.

b poletju so stariši radi hodili k romarski cerkvi pri „Sveti vodi (Aqua Santa)“; ker je blizu Peljev, jim je bila pot v zdrav sprehod; za dečka Jakoba je bila vselej prava božja pot. Tudi pozneje kot nadškof, kadar je obiskal Pelje, nikoli ni opustil poromati tja gori.

Kedaj je mladi Kjeza razodel veselje do duhovniškega stanu? Vrtnar Karlo Montalto v Peljih, Jakobov vrstnik, je povedal to-le. Nekega dne, bila sva menda stara dvanajst let, mi je govoril o lepoti mašniškega poklica, vendar sem čutil, da je bilo nekaj otožnosti v njegovih besedah. In zaupal mi je, da je tisto jutro očetu izrazil željo, da hoče biti duhovnik. Ali moral je čuti v odgovor: „Hočem, da boš advokat!“ — Že v rani otroški dobi si je stavil altarčke in pridigoval je raz balkona, sam za se. In zdaj? Moral se bo ukloniti očetu. Markezova glava je kazala v celem nekak računajoč trgovski izraz hladne razsodnosti; visoko, široko čelo je razodevalo odločno voljo; ta mož je za poveljem terjal brezobzirno pokorščino. Jakob se je brez ugovaranja vdal očetovemu povelju. Po prestanih gimnazijskih letnikih je ko eksternist poslušal modroslovna predavanja v nadškofijskem seminarju in nato prestopil na vseučilišče („Athenaeum“), kjer se je po očetovi želji poprijel prava. Pravoslovje zanj ni bila mrtva, pusta snov, imelo je zanj poseben čar. Z vsemi silami se ga je poprijel, tako da ni poleg njega imel časa za druge reči, n. pr. slikanje, godbo, petje; za godbo in petje sploh ni imel posluha. Tudi matematika ga na gimnaziji ni vlekla, medtem, ko je njegov starejši brat, pozneje viceadmiral v kraljevi mornarici, imel posebno veselje do matematike in nji sorodnih ved.

S pravoslovjem so se Kjezi že od nekdanj radi bavili. Franc Avguštin Kjeza, škof v Saludzu (roj. 1593, umrl 1663) piše: „In zdaj imajo (Kjezi) v tem mestu (Saludzu) sedem doktorjev prava, s čemer se ne morejo lahko druge rodbine ponašati, in ti so: brat škofov Janez Anton in njegova sinova: Karel Franc in Viktor Nikolin; Peter Avguštin arhidijakon, generalni vikar in apostolski protonotar in njegov nečak Cezar Anton; naposled Franc Nikolaj, saludziški prefekt“ (sebe pisatelj ni navedel).

V plemenitih rodovinah dženoveških so mladega Kjezo radi videli, ker je s plemenitim pokoljenjem združeval tudi obilico odličnih osebnih lastnosti. Dasi nikakor ne vrle postave, tudi ne posebne lepote v obrazu, si je s svojim finim občevanjem, kakor tudi s svojim resnobnim značajem pridobil srca. Njegovi učitelji in profesorji, kakor tudi součenci so visoko cenili nadarjenega in izredno marljivega mladeniča, ki pa je bil obenem globoko pobožen in se nikoli ni sramoval svoje vernosti.

Počitnice je imel navado preživeti deloma v Peljih, deloma pri sorodnikih ali prijateljskih družinah v Turinu, Milanu in posebno rad in pogosto v Trevizu; semkaj je še ko papeški državni podtajnik vsako leto prihajal. Ko se mu je ko novemu papežu poklonil treviški škof, je rekel: „Monsinjur, vas sem v Trevizu pogosto obiskal; zdaj jaz tega več ne morem, zato pa morate vi k meni.“

Mladenič Kjeza je moral izbojevati pač marsikateri hud boj, da se je obvaroval pred strupenim vplivom nekaterih svojih učencikov in součencev ter okolice, da se je ohranil nepokvarjenega in vernega, da mu ni zamrlo veselje do duhovniškega stanu. Kakor bomo kmalu slišali.

V sardinijskem kraljestvu, h kateremu je spadala tudi Dženova z ligurijskim obrežjem, je skrivna družba karbonarjev zapeljala vlado Viktorja Emanuela (1849—1878), da je pričel preganjati katoliško cerkev. Da bi moč cerkve zlomila, svojo pa ojačila, je brezverna vlada l. 1850 odpravila vse predpravice, ki jih je imela duhovščina, l. 1855 je zatrla vse samostane, razen tistih redov, ki se bavijo s podučevanjem mladine ali s postrežbo bolnikov, ter je ugrabila njih premoženje. Vzela je krivična vlada cerkvi vpliv na višjo in ljudsko šolo, vpeljala je državljanski ali civilni zakon, oropala prostost zastopnikom cerkve, odstavila škofo in duhovnike, ki so se potegnili za cerkvene pravice. Z vsemi sredstvi so širili misel o zedinjeni italijanski državi, govorilo se je, da treba odpraviti papeževo državo. Mladi Kjeza je vse to sam doživel; njegovi učitelji na gimnaziji in vseučilišču so učili očitno sovraštvo do cerkve in vere. Bil je še na gimnaziji, ko je Italija slavila 20. septembra 1870 rop papeškega Rima.

V takih okoliščinah je pač lepo sledeče spričevalo. V listu „Italia“ piše advokat Ansaldo: „Kjeza mi je bil tovariš na gimnaziji, v modroslovju in pozneje na vseučilišču, dosegla sva istega dne 2. avgusta 1875 doktorsko čast. Kjeza je bil vedno trdne katoliške zavesti, in študentje, ki niso bili istega prepričanja, so njega in njegove somišljenike imenovali — »katoliško zvezo«.“

Naj tu posebej omenimo njegovo češčenje Matere božje. Blizu Dženove stoji 817 metrov nad morjem romarska cerkev Matere božje „stražarice“ („Madonna della guardia“). Pot na to višino je zelo strma, da bi celo jahanje bilo nevarno. Kjeza je pohitel gori vsako leto. In ko je postal doktor prava, je šel tudi gori, pač v zahvalo in priprošnjo. Zakaj domov prišedši je šel k očetu in mu rekel: „Oče, zdaj sem dosegel, kakor ste mi bili naročili, sedaj mi pa dovolite, da se bom učil bogoslovja in postal duhovnik.“

Markeze Kjeza ni bil nepripravljen na sinovo prošnjo. Jakob je že poprej z materjo govoril. In oče in mati nista imela vzroka, da bi bila dvojila nad sinovim poklicem v duhovski stan. Vendar je oče s težkim srcem dal svoje dovoljenje. Duhovnik in sicer ob času, ko svet sovraži duhovniško obleko, naj bo njegov sin! Ali mu niso pota odprta drugam? O dà, v advokaturi ali v državni službi se obeta mlademu doktorju ves drugačen ugled! — Ali grof Kjeza je bil preveren in tudi prerazumen, da bi

delal še nadalje sinu ovire pri izvolitvi poklica. Ne, tega ne, in zasnoval je tudi tu brž svoje načrte, imel jih je najbrž že poprej. Pravna izobrazba nikakor ne more biti sinu v škodo, ampak le v korist; odpira mu vstop k službam, ki bi mu sicer bile zabranjene. In doktor Jakob Kjeza je še mlad, šteje še le 21 let. V Rim naj se gre učiti bogoslovja! V Rimu so zavodi za plemiške mladeniče, ki so potem namenjeni za neposredno službo svete stolice. In zakaj ne bi tam dosegel njegov Jakob škrlata?! Saj je bil že en Kjeza — kardinal, in eden Miljorati — papež! Pa naj je tako računal ponosni markeze Kjeza ali ne — eno je gotovo: danes je skrbnemu očetu hvaležen katoliški svet, da je dovolil sinu izvoliti si duhovniški stan in da ga je peljal sam v bogoslovje v Rim.

V jeseni po vseh svetih, 1. 1875 sta odpotovala v večno mesto. Na priporočilo dženoveškega nadškofa je bil Jakob sprejet v „kapraniški zavod“ (Collegium Capranicense), eden najstarejših zavodov za vzgojo bogoslovcev, ki je v teku štiri sto let cerkvi dal veliko število kardinalov, škofov, visokih prelatov in odličnih učenjakov. Od 21. novembra 1875 do 13. julija 1879 je prebival Kjeza v tem zavodu. Predavanja je hodil z drugimi gojenci poslušati po stari navadi tega zavoda k jezuitom na „Gregorijevo učilišče“. Stari pater Katarini, pri katerem je Kjeza poslušal modroslovje, se še zdaj spominja mladega gojenca iz Kapranike, ki si je sede v prvi klopi vedno pridno zapisoval predavanja. Neki pisatelj (prelat A. de Waal) se je obrnil na nekega nekdanjega Kjezovega sogojenca v Kapraniki (škofa nikopoljskega Leonarda Baumbacha z rezidenco v Ruščukú v Bolgariji) za poročila o ti dobi. In ta mu je odpisal sledeče: „Tedad je bil Kjeza na koncu svojih študij, jaz sem začel še le z modroslovjem. Torej nisem bil s Kjezo v ožji zvezi. Spominjam se pa, da je vodja, monsinjor Vinčingverra, govoril o njem s posebnim spoštovanjem, hvalil njegovo gorečnost v učenju in mu napovedoval sijajno bodočnost.“ Pozabiti ne smemo, da je Kjeza zadnji dve leti kot bogoslovec dvakrat na teden v cerkvi, stoječi zavodu nasproti, učil dečke v krščanskem nauku. Pozneje bomo slišali, kako je kot nadškof v Bolonji prav krščanskemu poduku obračal posebno skrb.

Leta, ki jih je Kjeza preživel v Kapraniki, so za cerkev bogata dogodkov; redkokdaj je bila cerkev tako hudo stiskana, kakor v tisti dobi. Italijanska vlada je po zavzetju Rima (20. septembra 1870) izdajala odlok za odlokom, da bi škofove, duhovnike in redovnike ovirala v delovanju. Na Nemškem je „kulturni boj“ dosegel višek. V Avstriji so jo hoteli posnemati; papež je brezuspešno ugovarjal (z okrožnico na avstrijske škofove 7. marca 1874) zoper kršenje cerkvenih pravic. Z Rusijo je sveta stolica diplomatsko zvezo že v avgustu 1871 pretrgala. Dne 6. avgusta 1875 so sovražniki cerkve umorili predsednika ekuadorske republike, svetega moža Garsija Moreno. V Braziliji so prostozidarji tirali cesarja (Dom Pedra d' Alkantara) k vedno ostrejšemu postopanju zoper cerkvi zveste škofove, duhovnike in redovnike. — Dne 9. januarija 1878 je umrl kralj Viktor Emanuel; dne 7. februarija 1878 papež Pij IX. Dne 20. februarja je bil izvoljen Leon XIII. za papeža. Ko je kapraniški vodja v posebni avdijenci predstavil novemu papežu gojence, kedo bi

bil mogel reči, da je med klečečimi mladeniči navzoč njegov naslednik na Petrovem stolu?

Dne 20. aprila 1878 je bil Kjeza posvečen v dijakona; dne 21. decembra istega leta v mašnika. Te slovesnosti (v Lateranu) so se udeležili nekateri Kjezovi sorodniki, ki so prihiteli iz Dženove, in pri novi maši (v cerkvi Sv. Petra) so prejeli iz njegovih rok sveto obhajilo. Božične praznike je preživel novomašnik v Dženovi in Peljih. Sledilo je še zadnje leto bogoslovnega šolanja, ki ga je končal z doktoratom („summa cum laude“). Na praznik sv. Rozalije (4. septembra) je v župnijski cerkvi v Peljih prvič pridigoval. —

Dvoje višjih šol je imel Kjeza že za seboj, zdaj vstopi še v tretjo — v akademijo za plemiče (Accademia Pontificia dei Nobili Ecclesiastici). Ustanovil je to učilišče, v katero imajo dostop redno le plemiči, papež Klement XI. l. 1706; ta šola skrbi in se trudi bodisi za globokejšo izobrazbo v bogoslovnih vedah ali pa polaga podlago za državniško (diplomatsko) umetnost. Namen te akademije je, dati višje cerkveno uradništvo papeškemu dvoru v Rimu, ali pa sposobnih mož, ki bodo cerkev mogli zastopati pri vladarskih dvorih. V ta cerkveni zavod je Kjeza vstopil l. 1879 in ostal tam do l. 1883, izvolivši si za predmet državniško vedo. Menda bo umestno tu sledeče pojasnilo.

Dasi imata cerkev in država vsaka svoj delokrog, v katerem sta druga od druge neodvisni, so vendar tudi skupne zadeve, ki spadajo v delokrog obeh družeb, ker se tičejo časne in večne sreče njunih udov, n. pr. šola, zakon, praznovanje nedelj in praznikov i. dr. Take v delokrog cerkve in države spadajoče zadeve se morajo uravnati tako, da je časni in naravni namen države v soglasju z večnim in nadnaravnim namenom cerkve. Za cerkev in državo je najbolje, ako v vsem svojem delovanju ostaneta v prijateljskem medsebojnem razmerju, in ako druga drugo podpirata, da lažje dosežata vsaka svoj namen. Iz teh besed je pa jasno, da tudi papež, dasi sedaj nima več deželne posesti, vendarle še vedno potrebuje za svoj dvor državniško izobraženih mož. Naloga papeških državnikov v naši dobi je v marsičem priprostejša, vendar pa težavna. Razen poznanja državnega prava, političnega položaja in strank znotraj v državi, je treba poznati tudi gospodarske in narodne interese in zadeve. Velik državnik mora poznati velika vprašanja narodne politike, socialnega življenja, narodnega gospodarstva. Tako znanje pa se ne pridobi samo v šoli.

Po pravilih, ki jih je potrdil Leon XIII. morajo akademiki po vrsti vsaki četrtek predavati iz stroke svojih študij; k predavanjem je povabljen kardinal-pokrovitelj akademije (tedaj je bil De-Luka, znan po svojih cerkvenopravnih spisih). Kjeza je imel priložnost, pokazati svoje znanje. Kako visoko so ga predstojniki cenili, kaže to, da je nekaj let pozneje na njih povabilo na tem zavodu predaval akademikom o diplomatskem slogu.

Po končanih študijih vstopijo akademiki v to ali ono rimsko kongregacijo, da jih vpelje v poslovanje. To je storil tudi Kjeza. Vstopil je v

kongregacijo za izredne cerkvene zadeve („Congregatio super negotiis extraordinariis“); njen delokrog je razmerje cerkve do držav, zlasti obsega konkordate, to je postave, ki so bile od cerkvene in kake državne oblasti skupno sklenjene in razglašene. Tu je imel priložnost spoznavati številne stike med cerkvijo in državo, pa tudi slučaje, kjer se cerkev in država križata v delokrogu. Imel je priložnost seznanjati se s cerkveno političnimi zadevami raznih držav. Kar si je v plemiški akademiji pridobil, to je zdaj imel priložnost dejanski pokazati.

P. BERNARD AMBROŽIČ:

Nekateri doživljaji patra Mateja.

Mateo, po naše Matej, je doma v mestu Peru države Čile v južni Ameriki. Njegova domovina je torej daleč onstran morja, toda glas o tem izrednem možu je segel že skoro po celem svetu. Zaslovel je kot apostol Srca Jezusovega. Zlasti si je postavil za nalogo življenja, pospeševati češčenje presv. Srca po krščanskih družinah. Ustanovil je nov način češčenja božjega Srca. Imenuje se „Ustoličenje Srca Jezusovega v družinah.“

Na to prelepo misijonsko delo je poklical patra Mateja Bog sam. Pa tudi iz Rima je dobil poslanstvo. Najpoprej od Pija X., potem od Benedikta XV. Bilo je pa tako. Mladi duhovnik je zbolel na smrt. Zdravniki so obupali, bolnik pa ni hotel izgubiti upanja. Romal je na Francosko v Paré lè Monial (Paray-le-Monial), na kraj, kjer je Jezus razodel skrivnosti svojega Srca bl. Marjeti Mariji. Komaj je vstopil v milostno kapelo, je ozdravel popolnoma.

V ravno isti kapeli je dobil tudi poklic na apostolsko delo. Zamislil je prekrasen načrt in ga je predložil sv. očetu. Na dovoljenje ni bilo treba dolgo čakati. Papež je celo obdaroval „Ustoličenje v družinah“ z bogatimi odpustki.

Sedaj se je pričelo apostolsko potovanje. P. Mateo se ni zadovoljil z majhnim delokrogom. V njegovem načrtu je bilo: celi svet seznaniti z usmiljenjem Jezusovega Srca.

Prepotoval je južno Ameriko, potem severno in pa Kanado. Povsod je žel čudovite uspehe. Največji sovražniki Cerkve so se izpreobrnili in celo načelniki prostozidarskih društev.

Za Ameriko je prišla na vrsto Evropa. Pater Mateo je potoval na Špansko. Povsod je našel sprejemljiva srca, celo na kraljevem dvoru.

Ravno tako se mu je godilo, ko je pridigal na Francoskem, Holandskem in v Italiji.

Tudi v Švici je že bil p. Mateo in sicer meseca avgusta leta 1916. Uspeh zopet ni izostal, kakor še nikjer ne. Šel je nazaj na Francosko in Špansko. Povsod žanje novih uspehov v čudoviti meri. Od Švice pa ni vzel končnega slovesa. Misli se povrniti, pričakujejo pa, da pride preko Švice tudi na Nemško in k nam v Avstrijo.

Naprej naj govori p. Mateo sam! Navedli bomo nekaj ginljivih dogodkov, kakor jih pripoveduje sam v svojih pridigah. Glasno pričajo, da delo p. Mateja spremlja božji blagoslov.*

O „Ustoličenju“ samem so na Slovenskem že pisali. Menda je prvi opozoril nanje „Glasnik najsv. Srca“. Upamo, da se bo udomačila prelepa pobožnost tudi med našim ljudstvom. „Cvetje“ bo tudi skušalo storiti svoje, da zavlada v naših družinah nebeški kralj in ljubezen njegovega božjega Srca.

Poklic in poslanje.

Dajte, da vam pripovedujem zgodovino ustoličenja. Pred 10 leti je bilo. Prišel sem iz Rima, kjer so zdravniki obupali nad mano. Romal sem v Paray-le-Monial, na kraj prikazovanja Jezusovega Srca. Pokleknil sem pred altar in sem molil. Ta altar se mi zdi najsvetejši za altarjem na gori Kalvariji. Naenkrat sem začutil v sebi čudovit suneč. Žarek milosti me je prešinil — z vso silo pa tudi z neizrekljivo milobo — in dvignil sem se popolnoma ozdravljen.

Ves zatopljen sem molil svojo pristrčno zahvalo. Spoznal sem, kaj Gospod od mene zahteva. Spomnil sem se, da je med naročili božjega Srca bl. Marjeti eno, kateremu se verniki še niso zadosti odzvali. Sv. oče Leon XIII. so sicer posvetili celi svet Jezusovemu Srcu, toda božje Srce zahteva tudi posvetitev poedinih družin, ki naj bi mu postavile v svoji sredi prestol in altar.

Mislil sem na besede Jezusove bl. Marjeti: „Če veruješ, boš videla veličastna dela moje ljubezni.“

Šel sem v Rim. Klečal sem pri nogah sv. očeta in sem prosil: „Sv. oče, ali smem delovati, da se uresničijo želje Jezusovega Srca? Poskušal bi z ljubeznijo širiti njegovo kraljestvo po celem svetu. Dovolite, da postanem apostol Srca Jezusovega, da mu pridobim celi svet, hišo za hišo, družino za družino.“

„Ne, moj sin!“

„Toda, sv. oče, rad bi pridigal o Ljubezni, o kraljestvu Ljubezni. Tako živo čutim, da je to moj poklic. Čutim, da Jezus pričakuje od mene.“

„Ne, moj sin!“

Povzdignil sem oči k njemu . . . Tedaj me je privil na svoje srce in mi je rekel: „Sin moj, prosite me za dovoljenje in rekel sem ne. Čujte!

* Glej knjižico: »Ein Triduum über die Thronerhebung des hl. g. Herzens« Freiburg (Schweiz) Canisiusdruckerei 1917.

Kot namestnik Jezusov na zemlji vam ukazujem: prepotujte svet, pridigajte evangelij, pridobite Srcu Jezusovemu svetišča vseh družin . . . !“

Način pobožnosti je nov, misel sama je stara že tri stoletja. Poznate obljubo božjega srca: „Njihovim družinam bom dal mir. Blagoslovil bom hiše, v katerih bodo častili podobo mojega Srca.“

Srce Jezusovo spreobrača umirajoče.

Poslušajte! — Nekoč sem pridigoval v Ameriki o usmiljenju in mogočnosti Jezusovega Srca. Po pridigi je prišla k meni plemenita gospa in je rekla:

„Pater, v pridigi o ustoličenju ste obetali spreobrnjenje družin, to se pravi, udov tistih družin, ki bi se posvetile božjemu Srcu. Ali bi mogla tudi jaz doseči spreobrnjenje svojega moža?“

„Prav gotovo, gospa, ako le hočete. Toda to milost si boste morali kupiti. Treh reči je treba, prvič morate ljubiti najsvetejši Zakrament. Pojdite vsaki dan k sv. obhajilu! Drugič posvetite svojo družino presv. Srcu. Tako bo Jezus prijatelj in svetovavec vaše hiše, kakor nekaj v Betaniji. Tretjič začnite z apostolsko gorečnostjo širiti to pobožnost. Pridobivajte druge, da spoznajo Ljubezen, ki ni ljubljena . . . Tako vam bo Jezus gotovo podelil milost, za katero prosite.“

„Pater, bi hoteli obljubo tudi podpisati?“

Ponudila mi je sliko božjega Srca in je kazala mesto, kjer naj se podpisem. Storil sem to in sem pristavil besede: „Reši, o Jezus, to dušo v svojem velikem usmiljenju!“

Dve leti sta minili. Gospa me je zopet obiskala, toda vsa obupana. Mož ji je ležal na smrtni postelji in je sipal iz sebe bogokletstvo za bogokletstvom. Smrt se je pa že oklepala svoje žrtve . . .

„Pater, ali je mogoče? Kje je sedaj vaša obljuba?“

„Milostljiva, ali verujete v Ljubezen? Ali se spominjate besed: Če veruješ, boš videla čudeže moje milosti?“

„O, pater, verujem! — Vse sem storila, kar sem mogla. Vsaki dan sem pristopila k sv. obhajilu. Posvetila sem svojo hišo Srcu Jezusovemu in pridobila sem veliko število drugih družin za ustoličenje. In vendar umira moj mož z bogokletskimi besedami na jeziku. Strašno . . . ! Ničesar noče slišati o veri. Če je tam gori kakšen Bog, bo že razumel, da ne morem drugače. Tako je rekel.“

„Gospa, moja obljuba je obljuba božjega Srca. Izpolnila se bo. Zaupajte, drugače je nemogoče. Vaš mož se bo spreobrnil. Nocoj bomo molili zanj uro češčenja in jutri ga pridem obiskat.“

„O, nemogoče! Že štiri duhovnike sem poklicala, pa je vse zavrnil. Zahteval je samokres in je dejal, da bo petega ustrelil, ako se prikaže. O, to je strašno!“

„Gospa, zaupajte! Verujte v Ljubezen! Jutri pridem.“

Drugi dan je prinesel gospe novih skrbi. Branila mi je, ker je vzela moževe grožnje čisto zares. „Gospa, v imenu Kralja ljubezni grem noter.“ — Ubožec je ležal pred menoj na smrtni postelji.

„Gospod, prišel sem, ker sem duhovnik. Rad bi vas rešil zavoljo ljubezni Srca Jezusovega.“ — Segel je po samokres. — „Kdo ste?“ — „Kaj vam je do tega? Prišel sem v imenu in po naročilu Srca Jezusovega.“ — „Kdo ste? Vaše ime! Naredil sem obljubo in jo bom držal, samo vaše ime moram vedeti.“ — „Ponavljam, da sem le odposlanec Srca Jezusovega.“ — „Tega vas nisem vprašal. Hočem vedeti vaše ime! Aha! — Strahopetnež ste!“ — „Gospod, pravite, da sem strahopetnež. Dobro. Poglejte, moje ime stoji pri nogah tistega Gospoda, ki me je poslal k vam . . . Poglejte to sliko!“

Po posebnem naključju je visela slika, ki sem jo bil podpisal pred dvema letoma, v spalnici. Mož ni dovolil, da bi jo obesili v salonu. Bolnik je uprl oči v sliko — postal je ginjen in je odložil samokres . . .

„O, vi ste napisali pod sliko te besede? Reši, o Jezus, to dušo zavoljo svojega velikega usmiljenja!“ — Milost je storila svoje, mož je zajokal in bil je spreobrnjen!

„Prosim, pomagajte mi, da se spovem. Toda počasi, to je moja prva spoved!“ — Med obilimi solzami se je spovedal in sè sveto nepotrpežljivostjo je prosil za sv. obhajilo . . .

Pot v nebesa.

Premišljevanja o večnih resnicah in o trpljenju Jezusa Kristusa.

Spisal sv. Leonard Portomavriški, poslovenil P. Alfonz Furlan.

Sedmo premišljevanje.

Trpljenje v peklu je — večno.

Premišluj, da je trpljenje v peklu neznosno, — tudi če bi bilo samo na sebi lahko —, ker je brez konca. V peklu ni konca, ni odrešenja in polajšanja; tam trpé zavrženi vse muke in vsaka je večna. V peklu trpijo vedno, brez vsakega upanja; zmiraj čutijo bolečine brez vsakega okrepčanja, stiskani so, ne da bi upali na kako pomoč. Neprestano obupavajo pogubljeni in ni ga, ki bi imel sočutje ž njimi ali bi se jih usmilil. Zavrženi dobro vedo, da se njihovo trpljenje ne bo nikdar končalo, nikdar zmanjšalo, nikoli zljajšalo: nikoli, vso večnost nikdar! Pogubljene bo tedaj obenem trpinčila sedanost in prihodnost. Vsak trenotek trpljenja polne večnosti leži vsa teža na njih.

Nesrečneži iščejo smrti, pa je ne najdejo; želé, da bi jih strašno trpljenje pokončalo, ali to ni mogoče. Njih ječa je večna, njihova noč traja vedno, njih trpljenje je brez konca. O večna noč, neprestano trajajoča noč...! Ko bodo prebili že sto let v trpljenju, se bo zanje pekel še le začel; ko bodo že tisoč let v peklju, se bo pekel še le začel; sto tisoč let bodo preživeli: pekel se bo šele začel. Sto milijonov, tisoč milijonov let bodo že v peklju, in takrat se bo zanje pekel še le začel. Ako bi bila zemlja do zvezd napolnjena z rudo in bi na tej mravlja vsakih tisoč let samo dvakrat počasi prestopila, bi vendar enkrat vso neizmerno rudo prehodila s svojimi lahкими nožicami: ko bi bilo pa vse dokončano, bi se večnost še le začela. Če bi bil ves prazen prostor med zvezdami in zemljo zasut z najdrobnišim peskom in bi mi odvzeli vsakih milijon stoletji eno zrnce peska, bi vendar slednjič spraznili ves ta velikanski prostor, večnost pa bi bila še vedno ista. Glej, to je le senca, slaba podoba nesrečne večnosti. O neizmerna večnost trpljenja, kako si strašna! O večnost, večnost! da bi te vendar ljudje resno premišljevali in da bi te mogli umeti! — O vsemogočni Bog, tvoja luč nam more razsvetliti, v kako velikih nevarnostih da smo, tvoja milost nas more rešiti iz njih. O Bog, Oče usmiljenja, razsvetluj nas iz ljubezni do Jezusa Kristusa!

2. Kristjan, pojdi v se in premisli: če ti je pridiga predolga, ako se pol ure moliti že naveličaš, ako se ustrašiš posta, če se ne moreš premagati in odpustiti sovražniku, če se ti zdi težko odpovedati se povabilu, ogibati se nevarnega tovariša, ne iti v ono hišo — preudari, kako boš mogel trpeti v peklju toliko muk, ki so večne?! Vsakega veselja razen duhovnega veselja v Bogu se človek naveliča: vesela igra, če je predolga in se vedno ponavlja, ti postane neznosna, če prijetna godba traja ves dan, ne moreš več poslušati, ako uživaš vedno isto jed, ti je zoprna: kako bo pa šele v peklju, kjer bo stokanje, tuljenje, vpitje, zdihovanje, trganje v udih, muke, stud, žalost, strašne in neznosne bolečine, in to ne samo eno uro, ne samo eno noč, ne samo en teden, temuč neskončna stoletja, vso večnost?! O nesrečni grešnik! Kako se moreš smejati in brezskrbno spati?! Ako bi se to noč pretrgala nitka tvojega slabotnega življenja, kam bi šla tvoja duša?! V pekel! Kaj, v pekel — in ti na to ne misliš? Ali se nič ne bojiš v negotovosti živeti?! O nesrečni človek! Tvoj greh te je oslepil... Ogenj je že prižgan, nič drugega te ne čaka: vanj boš vržen, da boš večno gorel v njem, ako ne boš spremenil svojega življenja... O Bog! Grešniki nimajo vere ali pa pameti. Moj kristjan, pomisli, da gre tu za večnost! Prosi presveto Trojico, da ti po ljubezni do Jezusa Kristusa dá jasno in dobro spoznati, kaj je to večno trpljenje; prosi za milost, da dosežeš zveličanje!

Sad tega premišljevanja. Premišluj te tri važne besede: zmiraj, nikdar, večno. Pekel traja zmiraj, večnosti ni nikdar konec. Vzemi prgišče pepela ali peska in reci: Kadar bo preteklo toliko milijonov stoletij, kolikor zrnec peska imam v roki, ne bo minul niti eden trenotek večnosti. Kadar pa trpiš, si misli, kako hudo bi še le bilo, če bi ne bilo nikdar konec te nadloge: trpljenje v peklju pa ne bo nikdar prenehalo... To resnico resnobno premišluj! —

P. JERONIM KNOBLEHAR:

Francišškani v Sv. Deželi.

IV. Mučeniki.

(Dalje).

tem vojnem času sta romala dva španska frančiškana, P. Janez in brat Gundisalv. Potoma so ju Saraceni zgrabili in v ječo vrgli. Br. Gundisalv je umrl v ječi vsled njenih grozot, P. Janez je pa zgubil pogum in odpadel od vere. Tri leta je živel po saracensko na otoku Cipru. Nato se je zopet spreobrnil in očitno pričal svojo krivdo. Saraceni so ga zato obsodili na smrt. Bičan je bil, potem pa s šestimi žebli na križ prubit: skozi roke, komolca in noge. Vsled muke in zgube krvi spočetka blede obličje njegovo je v veliko začudenje rabeljev postalo naenkrat lepo rdeče, jasno in veselo. Mučenik ni nehal do smrti na križu pričati, da je kristjan in da hoče umreti za Jezusa.¹

Kakor smo že omenili, so imeli frančiškani v cerkvi Bóžjega Groba spočetka le pravico uporabljati kapelico prikazanja Jezusovega Devici Mariji, potem pravico maševati na Kalvariji in na Jezusovem Grobu, niso pa še bili postavni varihi Božjega Groba. Lastniki te cerkve so bili seveda Saraceni, gospodarji dežele, varihi Jezusovega Groba pa razkolni Georgijci, neke vrste menihi. Le-ti so svetišče tako zanemarjali, da je tedanji frančiškanski provincijal, P. Jernej iz Alvernije, sklenil l. 1377 vse storiti, da bi dobil od sultana dovoljenje nastaviti nekaj frančiškanov za varihe Jezusovega Groba. Mimogrede bodi povedano, da so bili frančiškanski samostani v Sv. Deželi prej podrejeni provinciji na otoku Cipru: l. 1342 je pa Klement VI. izločil palestinske samostane in jih podredil neposredno generalnemu ministru celega reda, vsakterega gvardijana sijonskega samostana pa je postavil za kustosa ali poglavarja palestinske redovne pokrajine.

Videti je, da se je P. Jerneju iz Alvernije posrečilo dobiti pri sultanu naprošeno dovoljenje. L. 1395 so frančiškani o priliki nekih popravil v cerkvi Božjega Groba pritrdili na sprednji strani kapelice Jezusovega Groba podobo vstalega Zveličarja, ki pred njim kleči sv. Frančišek Serafinski: le-to podobo omenja že l. 1400 v svojem spisu arhimandrit Gretenij. Po orientalskih običajih pa pomenja dejstvo, da je podoba visela na kapelici Jezusovega Groba, pravico do kapelice. Pisavci iz tedanjih časov tudi naravnost poudarjajo to pravico: francoski romar Dekomôn (de Caumont) iz l. 1418 pravi, da „manjši bratje čuvajo Gospodov Grob“; in l. 1427 pravi potopis nekega frančiškana: „nekdaj so to kapelico čuvali regularni kanoniki, za njimi so jo imeli v varstvu Georgijci in tudi ključ do nje, sedaj jo imajo manjši bratje.“

Vkljub vsem pravicam pa niso bili frančiškani nikoli varni pred Saraceni in njihovimi nasilstvi. Zlasti hudo se jim je godilo, potem ko so štirje frančiškani iz gorečnosti za pravo vero vzbudili njihovo jezo.

¹ Annales franc. IV. 304.

Bilo je to l. 1391. Takrat so prišli v Jeruzalem P. Nikolaj iz Šibenika v Dalmaciji, P. Deodat iz Ruverga (Rouvergue) na Francoskem, oba bivša misijonarja v Bosni, dalje P. Štefan, misijonar iz Korzike in P. Peter iz Narbona (Narbonne) na Francoskem, Gnani od želje po mučeniški kroni so v kljub saracenski prepovedi začeli pridigovati o Jezusu na tempeljnem trgu ob Omarjevi mošeji. Pred saracenskega sodnika gnani niso hoteli preklicati svojih besed o lažnjivem preroku Mohamedu. Bili so v smrt obsojeni in nato tako dolgo tepeni, da so kakor mrtvi obležali. Čez eno uro so se pa zopet zavedeli. Vržene v ječo so rabelji zopet topli, za tem pa privezali, viseče za roke in noge, med štiri kole. Tako so viseli brez jedi in pijače od 11. do 14. novembra imenovanega leta. Ker se niso hoteli odpovedati Jezusovi veri, so jih Saraceni peljali na morišče zunaj mesta in pobili, trupla pa sežgali. Več jeruzalemskih kristjanov in 11 redovnih bratov je bilo priča njihove mučeniške smrti, med njimi P. Gerhard, gvardijan na Sijonu, ki je njihovo mučeništvo tudi popisal.

Umorjenim bratom je bila v plačilo mučeniška krona, njihovim živim sobratom v Jeruzalemu pa v kazen, preganjanje brez konca in kraja.

P. Gerhard se v pismu z dne 20. jan. 1392 pritožuje pri katalonskem konzulu v Damasku: „Preganjajo nas brez presledka; vsaki dan si na novo kaj hudega zmislijo zoper nas. Pobrali so nam vse razen kelihov in mašnih oblačil. Ni mi mogoče popisati vsega nasilstva in izžemanja. Vse pa prenašamo potrpežljivo in smo pripravljeni smrt pretrpeti po zgledu nedolžnega Jagnjeta, Jezusa Kr., ki je za nas umrl.“¹

Občudovanja vredno je, da ubogi frančiškani v teh stiskah in težavah niso zgubili poguma, ampak da so vstrajali v boju s Saraceni, pa tudi z razkolniki za pridobljene pravice do svetišč, ki jih jim je vnovič potrdil papež Martin V. dne 14. febr. 1421.²

Omeniti moramo, da so se med tem frančiškani naselili tudi v Ramli (Ramleh), stari Arimateji, kjer je bil Jožef Arimatejec doma.

Do tu sèm so navadno prišli romarji prvi dan na poti iz Jafe v Jeruzalem; tukaj so morali čakati po več dni, da so dobili dovoljenje od saracenskih oblastnij za nadaljno potovanje. Neki Nikolaj de Martoni pripoveduje v svojem potopisu iz l. 1394, kako se mu je 17 dni godilo v Ramli med Saraceni, ki so po njem pljuvali, ga s kamenjem in blatom ometavali.

Že omenjeni P. Gerhard je skušal temu po možnosti v okom priti. Kupil je v ta namen l. 1398 hišo za gostišče romarjev, ki se je polagoma razvilo v samostan z obilim prostorom za redovnike in romarje. Toda v kljub temu so morali frančiškani in romarji veliko zoprnosti prenašati od domačinov do najnovejših časov, dokler ni stekla železnica med Jafo in Jeruzalemom. L. 1799 je general Bonaparte, poznejši cesar Napoleon I., bival v samostanu nekaj dni; po njegovem odhodu so mohamedanski domačini iz Ramle oplenili samostan in frančiškane pobili.

¹ Lemmens, Die Franziskaner auf dem Sion, 87. — ² Diarium Terrae S. III. 25.

K podobi sv. Frančiška Solanskega.

rva stran letnega poročila Frančiškanske misijonske družbe ima podobo sv. Frančiška Sol. Udje družbe sprašujejo, kaj pomenijo gosli v svetnikovih rokah. Na to hočemo ob kratkem odgovoriti.

Sodobni opisovalci njegovega življenja poročajo, da je bil sv. Frančišek Sol. umetnik v igri na gosli. Sebi in drugim v razvedrilo je rad segel po njih in znal obuditi v njih glasove, ki so segali človeku v srce. Mnogo lepih dogodkov iz življenja sv. Frančiška Sol., ki so bili v zvezi z njegovimi gosli, nam je ohranjenih v spomin in izpodbudo. Naj jih nekaj povemo.

Kakor znano, je bil sv. Frančišek Sol. misijonar od l. 1590—1610 v južnoameriški državi Peru: bival je nekaj časa tudi v glavnem mestu Lima. Imel je navado, da je v prostih urah sedel na samostanskem vrtu pod oljčnim drevjem in igral na gosli ter si tudi zapel zraven. Neredkokrat so se med sviranjem nabrale po drevesnih vejah ptičice, ki so, enako sv. Frančiška Serafinskega pridigam, tukaj zvesto prisluškovale milodonečim glasovom gosli in pesmicam sv. Frančiška Sol. Časih je svetnik malo ponehal s sviranjem in jim med tem govoril o veliki dobroti in ljubezni božji, nakar jih je pozval, naj zapoje z njim vred hvalo in zahvalo dobremu Bogu. In zbor krilatih pevcev se je s svojim petjem veselo pridružil goslim in spevom sv. Frančiška Sol.

Po obedu je svetnik neredkokrat prinesel kruha svojemu ptičjemu pevskeemu zboru na vrt in vabil krotke živalce k sebi. Kmalu se mu je katera vsedla na roko in mu brezskrbno jemala iz nje krušne drobtine: ko se je nasitila, ji je rekel svetnik: sedaj imaš ti, sestra, zadosti; pusti, naj pridejo druge! Ko je vse napasel, je zaklical: Sedaj pa, ljube stvarce božje, zahvalimo za prejete dobrote Gospoda Boga! nato je pokleknil in zapel pesmico zahvale, ptičice pa so ga med petjem spremljale po svoje.

Seveda, mnogo rajše nego ptičice, je sv. Frančišek Solanski vabil ljudi k božji hvali.

Ko je nekoč na sv. večer gledal s samostanskega kora dolí, kako se ljudstvo gnjete okoli čarobno razsvetljenih jaslic v cerkvi in občuduje podobo novorojenega Deteta Jezusa v njih, tedaj pograbi sv. Frančišek Sol. svoje gosli in hiti med ljudstvo v cerkev: tukaj pri jaslicah začne pridigovati o bôžji ljubezni, enako sv. Frančišku Serafinskemu v gozdu pri Grečo (Greccio) na Italijanskem. Kakor je ta sv. očak ganil ob jaslicah stoječe italijansko ljudstvo, tako je privabila pridiga sv. Frančiška Sol. pričujočim belo-, rdeče- in črnokožnim poslušalcem solze veselja in hvaležnosti v oči in kakor iz enega srca in enega grla je zadonela njih božična pesem, ki jo je začel svetnik svirati na gosli in peti.

Pred oltarjem, kjer je bilo shranjeno presv Rešnje Telo, je sv. Frančišek Solan večkrat prebil cele noči v molitvi. Ko so se razšli redovni bratje po

opravljenih jutranjicah, ki so jih takrat o polnoči molili, se je naš svetnik zatopil v premišljevanje ljubezni evharištiškega Zveličarja: bil je dostikrat od te ljubezni tako prevzet, da je s kraljem Davidom vzkliknil: „Pokonci, duša moja, vzemi harfo! kje so moje gosli?“ In potem je sviral nanje uro za uro pred tabernakelnom najlepše pesmi, ki so mu vrele iz umetniške duše, njegovo srce pa se je topilo v nebeški radosti.

Svojim sobratom je znal biti sv. Frančišek Sol. vir veselja, tolažbe, na pomoč si je vzel gosli. Mlademu Davidu enako je s svojim sviranjem preganjal žalost in mračnost z njihovega obraza.

Takrat ko je bil sv. Frančišek Sol. samostanski predstojnik v Truksilu (Truxillo), je nekoč prišel predstojnik tamošnje redovne pokrajine, P. Janez (de Aspeytia) v njegov samostan. Tega moža je že dolgo časa mučila melanholija, dušna mračnost, ki mu je kalila veselje do dela in jemala spanje.

Ves izmučen od nje pride P. Janez nekoč pozno na večer v celico k sv. Frančišku Sol. po pomoč in tolažbo. Svetnik mu sočutno reče sestri, sam pa prime za gosli in izvabi iz njih milozvočno pesmico, ki ji svetnik doda še tolaživnih besed v nežnem petju. Solze ginjenosti in veselja stopijo P. Janezu v oči: duh mračnosti ga je zapustil.

Ni nam treba posebej povdarjati, da si je svetnik s pomočjo prisrčnega svojega sviranja na gosli pridobil tudi srca Indijancev, ki so radi zahajali k misijonarju, poslušat njegovo glasbo: pri tem je imel sv. mož priliko govoriti jim o pravem Bogu in njegovi sv. cerkvi.

Tako si je sv. Frančišek Sol. prizadeval s svojo glasbeno umetnostjo širiti božjo čast in razveseljevati svojega bližnega. Kjer se je on prikazal, od tam je bežala žalost in se je naselilo veselje. Do svoje blažene smrti si je ohranil otroško nežno srce, polno ljubezni do Boga in veselja do blažene umetnosti. Sedaj že čez tri sto let pomaga angeljem v nebesih peti in svirati veličastno pesem: „Svet, svet, svet, ti si, Bog Sabaot: nebo in zemlja je polna tvoje slave.“

P. J. K.

P. ALFONZ FURLAN:

Pobožnosti in nekateri odpustki v mesecu maju.

ri nas v Evropi opravljamo ta mesec milo in najbolj razširjeno mesečno pobožnost šmarnice. Papež Pij VII. je podelil 300 dni odpustka za vsaki dan meseca maja vsem, ki opravljajo kako pobožnost v čast presvete Devici Mariji in popolni odpustek tistim, ki ves mesec opravljajo šmarnice, opravijo sv. spoved, prejmejo sv. obhajilo in molijo za odpustek (Pij VII. 18. jun. 1822).

„Šmarnic“, knjižic za to mesečno pobožnost imamo mnogo.

6., 7. in 8. maja so prošnji dnevi, pobožno se udeležuj procesije in prosi ne samo za dobro letino, temuč tudi za sad svete vere in krščanske ljubezni.

10. maja je začetek devetdnevnice v čast sv. Duhu. Papež Leon XIII. je podelil odpustek 7 let in 7 štiridesetnic za vsak dan devetdnevnice in popolni odpustek za vso devetdnevnicu; pogoji; spoved, sveto obhajilo in molitev za odpustek. (Leon XIII. 9. maja 1897).

21. maja je začetek devetdnevnice pred praznikom presvetega Rešnjega Telesa, s tistimi odpustki kakor devetdnevnicu v čast Sv. Duhu. (Pij X. 8. maja 1907).

29. maja se začne devetdnevnicu v čast presv. Jezusovemu Srcu. Papeža Pij VII. in Pij IX. sta podelila odpustek 300 dni za vsaki dan devetdnevnice in popolni odpustek za vso devetdnevnicu. Zahteva se še spoved, sv. obhajilo in molitev za odpustek. (Pij VII. 13. jan. 1818; Pij IX. 26. nov. 1876).

Vesoljna odveza je: na praznik Kristusovega vnebohoda, na binško nedeljo, na praznik presvete Trojice in presv. Rešnjega Telesa.

Popolni odpustek za vse verne v frančiškanskih, kapucinskih in minoriških cerkvah je:

13. maja: sv. Peter Regalat, sp. 1. reda; 17. maja: sv. Paškal, sp. 1. reda; 18. maja: sv. Feliks Kantališki, sp. 1. reda; 19. maja: sv. Ivo, sp. 3. reda; 20. maja: sv. Bernardin Sijenski, sp. 1. reda; 22. maja: bl. Humilijana, vdova 3. reda; 23. maja: bl. Krispin, sp. 1. reda; 30. maja: sv. Ferdinand, kralj, spoznavavec 3. reda.

Samo za ude 3. reda: na Kristusov vnebohod, binško nedeljo, praznik presv. Trojice in presv. R. Telesa.

Dopisi.

Nekaj črtic o III. redu v Škofji Loki.

Skupščina III. reda v Škofji Loki je bila ustanovljena 8. decembra l. 1884, kakor priča ustanovna listina „pod klicem in varstvom sv. Antona Padovanskega.“

Tačasni gvardijan kapucinskega samostana, P. Odilo Rifelj, je zbral vse že vpisane tretjerednike iz Loke in okolice, ki so bili vsprejeti po večini v Ljubljani in je s svojo gorečnostjo, ter podporo tretjerednikov pridobil še novih; tako, da je štela tukajšnja skupščina v začetku septembra 1889, ob njegovem odhodu iz Škofje Loke v Krško, kamer je bil prestavljen, 787 tretjerednikov.

Nato so sledili veleč. voditelji: P. Alfonz Mar. Vakselj, P. Irenej Pokorn, P. Celestin Lojk, P. Hilarij Perpar, P. Donat Zupančič (sedanji provincijal),

P. Metod Mišič, P. Karel Kemperle, P. Vilibald Rupar, P. Ladislav Hazemeli; sedanji voditelj je P. Kamil Požar. Število tretjerednikov je rastlo od leta do leta; 31. decembra 1917 je bilo vseh vpisanih 3150; med njimi tudi nekaj takih, ki so bili vsprejeti v drugih skupščinah in so potem sem pristopili. Kolikor se je moglo poizvedeti, jih je izmed teh umrlo 942, število je pa gotovo večje, ker je precej takih, zlasti še iz oddaljenih krajev, o katerih se ne ve, kaj je z njimi, četudi smo poizvedovali.

Pod glavno skupščino v Škofji Loki spadajo vse župnije cele dekanije Loka, pa tudi nekaj župnij iz drugih dekanij, namreč: Žiri, Vrh sv. treh kraljev, Črni Vrh nad Polh. Gradcem, Mavčiče in Šmartno pri Kranju. Nekaj jih je samostojnih; ti imajo lastno vodstvo in svoje shode; tako n. pr. Selca, Železniki, Zalilog, Dražgoše, Javorje, Trata, Vrh sv. treh kraljev, Stara Oselica, Žiri. Naj navedem še nekaj števil posebej! Župnija Škofja Loka šteje 417 tretjerednikov, Stara Loka 176, Žabnica 17, Reteče 39, Sora 37, Mavčiče 95, Šmartno pri Kranju 176, Vrh sv. treh kraljev 65, Črni Vrh nad Polhovim gradcem 8, Lučine 3, Leskoviča 2, Stara Oselica 2, Železniki 1.

Vpisanih je pa pri nas precejšnje število udov iz sledečih župnij, o katerih doslej še nismo zvedeli, koliko je še živih: Poljane 137, Javorje 166, Žiri 100, Sorica 8, Zalilog 57, Selca 175, Sv. Lenart 39.

Iz krajev, ki sedaj pripadajo skupščinam v Ljubljani, Kamniku in na Brezju je vseh tu vpisanih 235, ki so po večini potem pristopili k lastni skupščini, ko se je ustanovila.

Poleg tu navedenih imajo še nekatere skupščine, ki so samostojne svoj lastni zapisnik, v katerega vpisujejo novo vstopivše ude, ki jih je tudi že lepo število; koliko, žal, ne vem poročati.

Kako pa III. red deluje. Da se udje podučje v vodilu in nalogah III. reda, skrbe v prvi vrsti mesečni shodi, ki so navadno I. ned. v mesecu (vsaj pri glavni skupščini v Šk. Loki). Enako seje predstojništva, ki so za moške in ženske posebej, če ni kakega zadržka. Da se skrbi za sv. maše in podpirajo ubogi udje, je pri shodih darovanje. Tako se je v letu 1917 razdelilo precej denarnih darov; za sv. maše se skrbi, da je opravljenih vsak mesec 5—10, ki se darujejo za žive in mrtve ude. V preteklem letu 1917 je bilo vseh sv. maš 90. Razen tega se opravi tudi za vsakim umrlim udom sv. maša, če se le naznani njegova smrt; ako je siromašen, iz redovnih sredstev. Katerim je mogoče, darujejo zanj sv. obhajilo in sv. mašo, ko se zanj opravi ter molijo zanj, kakor zaukazuje vodilo III. reda.

In vendar je. kljub tolikim duhovnim dobrotam marsikje, zlasti še pri moških, tako malo razumevanja in veselja za III. red! Torej proč z brezbriznostjo in malomarnostjo! Zlasti moškim nič ne pristoji strah pred ljudmi!

Da se je duhovno življenje med udi poživilo, so bile večkrat tudi duhovne vaje. Pri večjih podružnicah se je na željo tudi vizitacija večkrat izvršila; seveda, da bi se p. vizitator vsiljeval, tega ne želi. Redovno glasilo „Cvetje“ prihaja zadnja leta v precejšnjem številu med ude; v l. 1917 v 80. izvodih skupno.

Javno nastopajo tretjeredniki pod redovnim banderom, ki je bilo novo l. 1909. pri procesiji sv. Rešnjega Telesa in o veliki noči pri vstajenju.

Splošno se sme reči, da je življenje udov z malimi izjemami vzgledno, (to dokazuje tudi malo število izključenih, ki jih je samo 13 v 33. letih obstoja) kakor tudi, da je III. red precej pripomogel — seveda tam, kjer je razširjen in se dobro vodi — k lepemu krščanskemu življenju po župnijah. Zato bi bilo želeti: več zavzetja za III. red!

A. D.

Kratko poročilo brežiške skupščine.

Preteklo leto smo vse tretjeredne pobožnosti obhajali zunaj cerkve vsled potresa, deloma v kapelici deželne bolnišnice, deloma na samostanskem hodniku poleg cerkve. Shodi so bili slabo obiskani. To leto je bilo sprejetih samo 25 novih udov. Vzrok tako pihle udeležbe sta vojska in potres. Vojska je ovirala prehod čez Savo s Kranjskega, potres nam je pa razdejal cerkev, da nismo imeli primerne prostora za redovne shode. — Umrlo je lansko leto 18 udov, ena oseba je bila izbrisana, ker ni prišla k obljudi. Na kranjski strani ni bilo mogoče nobenega shoda prirediti, ker se ni mogla služba božja obhajati v cerkvi, ne na Čatežu, ne v Cerkljah. — Skupščina šteje zdaj 1412 živih udov, vpisanih je pa 2389, novincev ima 26. Na skupščino je prihajalo 172 izvodov „Cvetja“, mnogi ga pa dobivajo s pošto na dom. — Skupni sprejem novih udov je meseca aprila in septembra na dan redovnega shoda; skupna obljudba pa meseca maja in oktobra, tudi na dan shoda. Vesoljna odveza se deli vselej po prvi sv. maši, v nedeljah in praznikih tudi popoldne po samostanskih večernicah. Redovni shodi so vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne, v poletnem času ob 3. uri.

Od potresa sem smo imeli 11 shodov zunaj cerkve, 2 v kapelici deželne bolnišnice, 9 pa na samostanskem hodniku poleg cerkve. Na praznik sv. Jožefa smo slovesno blagoslovili temeljito popravljeno, povečano in oplešano samostansko cerkev. Na cvetno nedeljo smo pa zopet v cerkvi obhajali shod III. reda. Tretjeredniki! Zdaj imamo spet lepo in zelo prostorno cerkev za redovne pobožnosti, zato pridno prihajajte k shodom III. reda, obnovite svojo gorečnost za pobožnost in dobra dela. Omenim še, da so za popravo samostanske cerkve udje III. reda domače skupščine zelo veliko darovali in radi pomagali; skazali so se vredne duhovne otroke sv. očaka Frančiška, ki je gorel za čast in lepoto hiše božje.

P. Berard Jamar,
voditelj III. reda.

Sv. Jakob v Slovenskih goricah. Tretji red sv. Frančiška Asiškega je bil pri nas vpeljan dne 27. septembra 1908. Na povabilo našega za vse dobro vnetega župnika preč. g. Janeza Kapler, je imel vizitator III. reda iz Maribora p. Filip Benicij tukaj prvi shod za III. red. Njegov glavni namen je bil sestaviti zapisnik udov III. reda za našo župnijo. Oglasilo se je bilo 64 starih udov, ki so bili večinoma v Mariboru sprejeti, na novo je pristopilo 27 udov. Tako je po prvi vizitaciji zapisnik štel 91 udov. — Ker je število udov vedno naraščalo, se je III. red kanonično ustanovil dne 10. marca 1918 in se je ob enem vpeljala organizacija. Prvo predstojništvo je imenoval p. vizitator za dobo treh let. — V predstojništvo so bili poklicani: I. za moške: predstojnik: Plateis Franc, kmet, Ročica h. št. 23; namestnik: Hecner Janez, kmet, Gornji dol h. št. 13; svetovavca: 1. Roškar Jožef, kmet, Gornje Hlapje h. št. 34 za: Sp. Hlapje, Gornje Hlapje, Mali dol, Drankovec, Gornji dol, Lila vrh in Počenik. 2. Sternad Jožef, kmet, Jurski dol h. št. 20 za: Jurski dol, Ročica, Ploderšnica, Ritiše, Sp. in Gornje Gradišče, Spodnji dol, Kušernik, Flekušek in Slatenek. — II. za ženske: predstojnica: Roj Elizabeta, km. vdova, Spodnji dol h. št. 48; namestnica: Peklar Marija, krčmarica, Spodnji dol h. št. 44; svetovavke: 1. za Jurski dol, Ročica, Ploderšnica, Ritiše, Sp. in Gornje Gradišče: Letnik Urša, kovačeva vdova, Ročica h. št. 25. 2. za Spodnji dol, Kušernik, Flekušek, Slatenek: Breznik Antonija, samska gospodinja, Spodnji dol h. št. 14. 3. za Sp. in Gornje Hlapje, Mali dol: Bračko Terezija, šivilja, Gornje Hlapje h. št. 52. 4. za Lila vrh, Počenik: Bohl Marija, km. hči, Lila vrh h. št. 18. 5. za Gornji dol, Drankovec: Lorber Ivana, kmetica, Gornji dol h. št. 7.

Zavod čč. šolskih sester v Mariboru. Na praznik Svetih treh kraljev, dne 6. januarja 1918 so obhajali v cerkvi čč. šolskih sester v Mariboru ljubeznivo slovesnost. Marijina družba gospa „Mati dobrega sveta“, Marijina družba učiteljic „Brezmadežnega Spočetja Marijinega“ in „Katoliško društvo gospa djanske ljubezni do bližnjega“, so se zbrale v ljubeznivem svetišču ob polu 5. uri zvečer, kjer je preč. g. dr. Fr. Lukman v srce segajočih besedah razložil pomen svečanosti, ki naj bi bila mirovna pobožnost v čast presv. Srcu Jezusovemu. Potem je sledil blagoslov z Najsvetejšim, litanije presv. Srca Jezusovega in slovesna posvetitev Božjemu Srcu. Pred sklepnim blagoslovom so zapele čč. šolske sestre krasno pesem, ki jo je v čast presv. Srcu za ta dan nalašč uglasbila gospa grofica Schönborn; tudi ta blaga gospa je bila navzoča med pobožno množico. Vsi navzoči so z globoko ginjenostjo zapustili samostansko cerkveno.

Studnice (Štajersko). Dne 5. februarja, na god sv. Agate, je bilo v tukajšnjem samostanu čč. sester magdalenk osem devic zaročenih križanemu Jezusu. Izmed teh so tri iz Majšperga, ena od Sv. Tomaža, ena od Sv. Lovrenca na Dravskem polju, tri pa iz domače župnije. Bile so prej ponižne služkinje in vse vnete tretjerednice. Iz reda med svetom jih je božja previdnost poklicala v še ostrejši red, v samostan. Prelepa je bila ta slovesnost. Mladim nevestam Jezusovim iz srca častitamo ter se veselimo njih sreče — tretjeredne sestre. — Na praznik Marijinega očiščevanja smo imeli udje III. reda lepo pridigo o Marijini globoki ponižnosti in pokorščini; po večernicah so pa novi bratje in sestre napravili na jako slovesen način svete oblube. Bog bodi za vse zahvaljen!

Nova Štifa (Dolenjsko). Zadnjo nedeljo v januarju so bile nove volitve. Vse odbornice so bile zopet enoglasno izvoljene. Ker je imela Cecilija Levstek preveč vasi nadzorovati, se je odbrala za Sušje in Slatnik Uršula Trdan iz Sušja 22. V skupščini vlada lepo življenje. Člani radi prihajajo k shodom. Posebno vesel sem bil o priliki zadnjih duhovnih vaj, ki so se tu vršile od 25. februarja do 3. marcija. Vedno je bilo veliko poslušavcev. Bog daj vsem stanovitnost do konca. Dne 8. marcija sta naš zapustile ter odšle k šolskim sestram v Maribor vzgledni članici Marija Čampa in Ivana Arko iz Zapotoka. Obilo blagoslova v novem stanu! — „Francišškanska misijonska družba“ kaj lepo napreduje. Do lanskega leta se je oglasilo 857 udov. Hvala pred vsem pospešiteljicam, ki so se mnogo trudile; tudi v bodoče vrlo naprej! Koliko dela čaka naše misijonarje po vojski! Da se bo moglo po misijonih marsikaj dobrega napraviti, bo treba denarja. Zatorej članice le pogumno naprej za našo misijonsko družbo, saj vam plačilo ne izostane!

Vodstvo III. reda.

Razgled po serafinskem svetu.

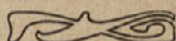
† P. Ambrož Majcen. V Krškem je dne 23. marcija vzel prerano slovo od bratov in od svoje celice veleč. P. Ambrož Majcen, bivši kapucinski gvardijan. Rojen je bil blagi pokojnik dne 2. febr. 1877 v Dolu pri Hrastniku, v mašnika posvečen 22. julija 1900. Lansko leto se je prehladil, na kar se ga je lotila jetika. Umril je v najlepši dobi. Slovel je po svoji gorečnosti v spovednici in po lepih govorniških zmožnostih; sobratom je bil zgled redovne zvestobe, ljudstvu pa vzor ljubeznjive skromnosti.

† **M. Marija Terezija Heidrich.** V ljubljanskem uršulinskem samostanu je dne 2. aprila zapustila zemeljsko domovino velečastita gospa Mati Marija Terezija Heidrich, sestra blagopokojnega občespoštovanega lazarista preč. P. Karola Heidricha. Rajnica je bila zgled redovnih čednosti ter je uživala vsepovsod ugled in zaupanje; 16 let je vzgajala samostanske novinke, 11 let je bila hišna prednica, 12 let je pa vodila redovno okrajino avstrijskih združenih uršulink. Dosegla je častitljivo starost, umrla je bila v 78. letu starosti in 54. letu redovnih obljub. V Gospodu skrito je bilo njeno življenje, polno blagih del, v dolgotrajni bolezni je dozorela njena čednost, mirno in vdano je odšla k božjemu Zveličarju, ki je zanj delala in trpela.

Štiridesetletnico mašništva je obhajal na praznik Marijinega oznanjenja preč. P. Marijan Širca, bivši gvardijan svetogorskega svetišča in so-trudnik „Cvetja“.

V Gorici je sedaj gvardijan in varih naše tako opustošene Kostanjevice veleč. dr. P. Gracijan Heric, ki je bil do zadnjega glavni upravitelj „Cvetja“. Dela ima ondi čez glavo, ker je treba vse potrebščine od drugod dobiti, iskati zgubljene reči, ki so prešle iz samostana, ter neprestano nadzorovati delo: ohranjene cele granate in žico je treba počasi z največjo previdnostjo odstranirati. Ko je bil naš presvitli vladar cesar Karol v Gorici, je imel P. Gracijan priliko osebno pozdraviti najvišjega gospoda v državi. V Vidmu se je našla kostanjeviška knjižnica. Upati je, da bo višje vojno vodstvo dovolilo prepeljati knjige in listine nazaj v Gorico. V pismu z dne 11. aprila sporoča P. Gracijan: „Delo na vrtu precej napreduje, ker imam štiri vojake, vsi so kmečkega stanu in dobri delavci. Tudi veliko žičnih ovir smo že odstranili. — Ker je bil te dni dež, smo po samostanu začeli malo pospravljati. Kuhinjo imamo že pod ključem. Danes bomo še „porto“ opremili s ključavnico . . . Prihodnje dni pride na vrsto streha nad šolami; drugo se brez velikega aparata sploh ne bo dalo pokriti . . .“ — Kako je bilo na Goriškem in v Gorici takrat, ko so naši spet zasedli drage nam kraje, o tem nam slikavo sledeči odlomki iz pisma, ki ga je poslal iz Gorice sobrat, vojni kurat, veleč. p. Vladimiru: „ . . . Prosil sem v Gorico, prišel, videl, — skoraj zbežal. Tu si človek lahko sodnji dan predstavlja — razvaline brez ljudi. Drevje je deloma odstreljeno, da stoje le še razkleščena debla. Vasi so zginile . . . Pokopališče?! Na njem je divjal najhujši boj. Grobnice so vse od granat razbite, služile so sovražnikom za skrivališča. Mrliči so pometani iz razbitih rakev. Na celem pokopališču ne najdeš pet nepokvarjenih spominikov, vse polno granatnih jam in granat samih. Več jam po 10—12 m širokih, 4 m globokih med grobovi . . . Ena sama granata je razmetala včasih po 20 grobov. Deske gledajo iz napol odkritih grobov; cape, kosti itd. leže okrog. Strelni jarki gredo vse vprek čez grobove, žične ovire pred njimi. Ciprese stoje molče s postreljenimi vejami, vrhovi, na pol razčesane, izkopane . . . Mrtvašnica in kapelica — ostanki podrtin. Voda zaliva granatne jame . . . Kostanjevica! Od cerkve stoji še prezbiterij, grobnica je prazna in odprta izpred altarja. Cerkev se v tem slogu ne bo dala popraviti. Samostansko zidovje v pritličju je še dosti dobro ohranjeno, gornji del močno razbit. Strehe ni, razen par razbitih in scefranih brun. Oboki sob so večinoma prebiti, krojačnica, stranišča razbita, do „burga“ se ne more, vse podrti; oken, vrat ni nikjer. Kleti so spremenjene v spavnice. Pod samostanom in krog njega so sami globoki jarki; drevja je ostalo malo, „montenelo“ (med obzidjem) — pokopališče. Trtje prekopano, vsaj deloma. Sv. Gora! Kje je bila božja pot, se še pozna; kako sta pa stala cerkev in samostan, se ne da sklepati. Bivše ogromno kamenje zidovja — zmleto — za na cesto. Baje je bilo gori lepo pokopališče, če je pa bilo res, se ne da

več dognati. Od velikanskih lip stojite le še dve debli brez vej, razstreljeni, ogoljeni. Vsa gora podvotljena z raznimi rovi — polnimi mrličev. — Ogromne skale odlomljene in razmetane, pod njimi čevlji, cape, kosti. Z žico je vse prepreženo, več delov gore podminiranih, pot od pol gore navzgor je zginila. Na goro hoditi je smrtnonevarno. Sv. Katarina in sv. Gabriell Cerkvica, vas, drevje zginilo. Ne najdeš pedi zemlje, ki bi bila zdrava, nedotaknjena. Vse polno železa. Na Panovcu, na Sv. Gori, v Podgori in po mestu je municije za par sto vlakov. Mrliči, napol razpadli, napol suhi leže po jarkih, med ovirami. Pogrebi pogosto, tudi po par sto na enkrat. Nesreče na dnevnem redu. Do zdaj sem bil sam. Dela imam čez glavo, zastopal sem voj. superijorja in še dva kurata. Zdaj bo bolje. Superijor je prišel, kurat pride. Kancelijo . . . prevzame on, jaz pokopavanje, urejevanje, iskanje, nadzorovanje grobov — ogromno delo, ker tu je cela dežela pokopališče.“ Drugi očitvidci so pa trdili: „Kdor ni sam videl, si ne more predstavljati razdejanja in opustošenja.“

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo:

I. pokojni udje **tretjega reda**

1) skupščine svetotrojiške:

Kapela: Terezija Kocmut, Terezija Dominko, Alojzija Fras; Sv. Lenart: Ana Kocbek, Marija Vrlič; Sv. Trojica: Katarina Pihlar (42 let v III. r.); Sv. Rupert: Terezija Dobaja, Jakob Golob; Sv. Bolfank: Jera Poštrak; Sv. Anton: Terezija Čuček.

2) skupščine nazarske:

Ljubno: Uršula Krumpačnik; Luče: Frančiška Špeh; Mozirje: Franc Plaskan; Braslovče: Marija Šmon; Št. Ilj: Jožefa Drev; Št. Janž; Marjeta Rebevšek.

3) skupščine brežiške:

Brežice: Uršula Ivačič, Martin Kolar; Pišce: Neža Denšič, Ana Presker, Marija Podvinski, Marija Štrucelj (bila je zgled resnične pobožnosti!), Ana Žgalin (novinka); Cerklje: Neža Horžel, Marija Gerlovič; Sv. Križ: Ana Kernjev; Bizeljsko: Marija Babič, Marija Šuštarčič; Artiče: Apolonija Novak, Terezija Rožman; Čatež: Frančiška Tomše, Marija Baškovč, Katarina Tomše, Katarina Šetrajčič; Zdole: Terezija Einfalt, Marija Omerzel, Marija Glas, Jozefa Zupančič; Dobova: Janez Polovič; Velika Dolina: Katarina Povh, prednica, bila je jako dobra žena in goreča tretjerednica.

4) skupščine ljubljanske:

Frančiška Hammerschmied, Neža Verhovc, Magdalena Erjavec iz Žaline, Marija Gregorka.

5) skupščine kamniške:

Kamnik: Lucija Svetič; Mekinje; Franc Kern; Gozd; Meta Sušnik.

II. pokojni udje **armade sv. Križa:**

Lucija Svetič iz Kamnika. Priporoča se udom armade sv. Križa v molitev.

Dalje se priporočajo v molitev:

Neka bolna gospa na Dunaju za zdravje ali srečno smrt. Alojzija Suhač se priporoča presv. Srcu Jezusovemu za zdravje. Vsem tretjerednikom bodi priporočen v molitev neki vojak, da bi dosegel milost vere in da ne bi obupal. M. B. za zdravje. Več bolnih oseb. Neka mati priporoča vse svoje otroke v pobožno molitev, posebno dva sinka-dijaka, da bi jima Marija sprosila od presv. Srca Jezusovega blagoslova pri

učenu in darov sv. Duha, da bi srečno napravila šolske izpite in za uslišanje posebnih prošenj, če je božja volja. Tretjerednik skupščine svetokriške, da bi bil rešen iz stiske in nevarnosti. Vojaki, zlasti tretjeredniki, begunci in umirajoči. Vse prošnje, ki še niso bile uslišane.

Zahvala za uslišano molitev.

I. M., tretjerednica, se zahvaljujem presv. Srcu Jezusovemu, prečistemu Srcu Marijinemu in sv. Jožefu, ki sem ga še posebno klicala na pomoč, za uslišano pomoč v važni zadevi. Javno zahvalo sem obljubila. Uršulinski samostan se zahvaljuje sv. Jožefu za pomoč v neki stiski. M. C. naznanja že davno obljubljeno zahvalo za zboljšano zdravje po opravljeni devetdnevnic.

Darovi.

Armada sv. Križa. — Darove udov (armade sv. Križa) za Sv. Deželo v marciju bomo objavili v prihodnji številki. P. J. K.

Došlo v Kamnik (sprejeto v zakristiji): več neimenovanih 48:30 K; Marijana Kilmovec 10 K; Marjeta Repnik 1:40 K; Antonija Žebevc, Kat. Žebevc, Marija Ulčar 60 h; zbirka v Cerkljah 10 K.

Za kitajski misijon: neimenovana v naši zakristiji 10 K; neimenovana za odkup poganskega otroka na ime Marija 30 K; Neža Adamič, Videm, za odkup dečka na ime Jožef 80 K; Katar. P. za odkup deklice na ime Marija 30 K; Ivana Adamič za odkup dečka na ime Frančišek 30 K; župni urad Cerklje na Gorenjskem 68 K. Neimenovana iz Braslovč za deklico, na ime Apolonija 22 K; neimenovana iz Št. Andraža za dečka, ki naj se krsti na ime Ferdinand, in deklico, na ime Elizabeta 50 K; neimenovana iz M. Nazareta za deklico, na ime Neža 30 K.

Frančiškanska misijonska družba v Mariboru: Pospešitelji so nabrali: Preč. g. Franc Gartner, župnik na Planini: 54 K; preč. g. Anton Lajnsič, župnik pri Sv. Martinu pri Vurbergu: 18 K; preč. g. Janez Kapistran Zdravec, župnik pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju: 159 K; Frančiška Stranjšak: 95:10 K; Jožef Rošker: 24 K; Veronika Filipaj: 32 K.

Za frančiškanske misijone: Neža Valant, Sv. Pavel pri Preboldu 2 K.

Za cerkev in samostan v Brežicah: Neža Adamič, Videm 10 K; Miloš Šmid, žpk, Solčava 15:50 K; Terezija Bohanec, Mala Nedelja 3 K; Franc Črniogoj, Bruck ob L. 10 K; Jožefa Dreo, Videm 10 K.

Za najpotrebnejši mir: neimenovana v naši zakristiji 70 K.

Za kruh sv. Antona: dva imenovana v naši zakristiji 6:50 K; župni urad Cerklje na Gorenjskem: 5 K.

Vsem dobrotnikom: Bog plačaj z večnimi darovi!

